

DE VISCHHANDEL

MAANDELIJSCH TIJDSCHRIFT. VERSCHIJNT DEN DERDEN DONDERDAG VAN IEDERE MAAND. ORGAAN VAN DEN SECTOR "HANDEL EN DISTRIBUTIE" BIJ DE N.L.V.C. GERICHT TOT DE VISCHHANDELAARS, GROSSIERS IN VISCH EN VISSCHERIJPRODUCTEN, DE REEDERS, REEDERS-VISSCHERS, LEDEN EN ONDERHOORIGEN VAN DE NATIONALE LANDBOUW- EN VOEDINGSCORPORATIE.

HANDEL
DISTRIBUTIE

DIRECTIE: D' WILLEM MELIS EN D' IVAN DENIS. BEHEER EN REDACTIE: HOPSTRAAT, 47. BRUSSEL. POSTREKENING: NATIONALE LANDBOUW- EN VOEDINGSCORPORATIE, PERS- EN PROPAGANDADIENST, N° 911.91. ABONNEMENTSPRIJS TOT EINDE 1943: 31 FR. DRUKKER: IMIFI, HOPSTRAAT, 47, BRUSSEL. CLICHEERDER: HUYGHENS, ONDERWIJSSTRAAT, 57, ANDERLECHT.

AAN DEN LEZER

Voor de eerste maal sedert het verschijnen van dit blad, ontvangen de reeders en reeders-visschers « De Vischhandel », een tijdschrift voor de visscherij en den vischhandel. Tot nog toe bevatte dit blad bijdragen die meer speciaal tot de handelaars waren gericht. Van nu af zal het blad eveneens bestemd zijn voor de reeders en reeders-visschers. Op die wijze wordt « De Vischhandel » de weerspiegeling van de activiteit van producent en handelaar.

De reeders en reeders-visschers voeren visch aan, die dan door de handelaars overgenomen wordt, om aldus aan den bewerkster of aan den verbruiker afgezet te worden. Daaruit volgt dat deze verschillende bevoegden van elkander afhankelijk zijn als het ware elk een schakel uitmakend van een ketting.

Voorspoed in een tak van het bedrijf brengt meestal voorspoed in andere takken. Ons vakblad moet dus zoowel de toestanden belichten die zich in de visscherij als in den handel voordoen. Het moet zich dus niet alleen richten tot de handelaars, maar ook tot de reeders en reeders-visschers. Door hun afzondering aan de kust bestaat er weinig voeling tusschen hen en de hoofdgroepering. Door dit vakblad eveneens te richten tot de visschers, denken wij aldus de noodige toenaadering te kunnen bewerkstelligen. Om dezelfde reden zal de hoofdgroepering steeds nauw in voeling blijven met de Vakgroep « Reeders en Reeders-Visschers ». De hoofdgroepering vraagt niet beter dan bij de uitvoering van haar taak geholpen te worden door vakmensen zelf. Zij zal dan ook, door de Vakgroep ingelicht, gezonde beslissingen kunnen nemen. Het spreekt van zelf dat de gansche organisatie daar baat zal bij vinden.

Aangezien een nieuwe groep onderhoorigen van de hoofdgroepering het blad zal ontvangen, moest den inhoud worden gewijzigd, ten einde deze aan te passen aan de behoeften van dezen nieuwen lezerskring. Het ligt dan ook in onze bedoeling het blad zodanig op te vatten dat het de reeders en reeders-visschers zal interesseeren.

In de volgende nummers zullen o. m. beroepsaangelegenheden der reeders en reeders-visschers, fiscale quaesties die hen aanbelangen, nieuws over de vergunningen, mededeelingen der hoofdgroepering « Visch en Visscherijproducten » bestemd voor den visscher, allerlei inlichtingen van rechtstreeksch belang in verband met zijn dagelijkse activiteit behandeld worden.

De hoofdgroepering « Visch en Visscherijproducten » die de nauwste samenwerking met de Vakgroep « Reeders en Reeders-Visschers » wenscht, zal zich regelmatig met deze vakgroep in betrekking stellen om kennis te nemen van de inlichtingen welke de reeders en reeders-visschers graag van de hoofdgroepering zouden ontvangen en om hen in de mate van het mogelijke voor te lichten. Wetenschappelijke artikelen welke de visscherij zoowel als den handel omvatten, nl. de beschrijving van de eigenschappen, den aard, de grondige kennis van de verschillende vischsoorten, zullen insgelijks verschijnen.

Wij zijn er trouwens van overtuigd dat het blad gunstig door u zal worden onthaald. R. BAUWENS.

Voorzitter der hoofdgroepering « Visch en Visscherijproducten »

MEDEDEELINGEN

De radio in dienst der handelaars en verbruikers

Sedert enkelen tijd reeds heeft Zender Brussel geregeld, op bepaalde dagen en uren, mededeelingen uitgezonden, die onze bevoorradiging aanbelangen en welke hem door de diensten van de Corporatie werden overgemaakt.

Op den luister !

Het zal onze lezers voorzeker genoeg doen te vernemen dat deze mededeelingen worden uitgezonden, op de Vlaamsche golflengte elken Dinsdag en Donderdag te 13.15 u. en op de Fransche golflengte dagelijks te 7.55 u. 's morgens.

Het gaat hier om berichten, die om onderscheidene redenen, zoowel de handelaars als de verbruikers zullen aanbelangen. Het spreekt echter van zelf dat onze lezers diezelfde mededeelingen ook verder in hun vakbladen zullen te lezen krijgen. Maar het kan gebeuren dat er al eens dringend nieuws valt mede te deelen, dat niet kan wachten op het verschijnen van het eerstvolgend nummer van het vakblad.

Dat gebeurt herhaaldelijk voor onze vischhandelaars. Men zal gereedelijk inzien dat deze snelle manier van inlichting groote diensten kan bewijzen aan de verbruikers en men denke hierbij slechts aan de mogelijkheden, zodra het haringseizoen zal begonnen zijn.

Vergunningen van de groothandelaars-verzenders

Op 5 November II. werden de laatste vergunningen en erkenningen aan de groothandelaars-verzenders uitgereikt. Het gaat hier om 65 groot-handelaars-verzenders en 16 kleinverzenders.

Vergunningen en erkenningen der kleinhandelaars

Al de kleinhandelaars van de kust hebben reeds hun vergunning ontvangen. Men is reeds begonnen met Brugge, Maldegem en Tielt. Komen daarna aan de beurt Kortrijk, Roeselare, enz. Eerst wil men het marktgebied van Brugge afwerken (het marktgebied Brugge bevat de provincie West-Vlaanderen

en Maldegem). Daarna zullen volgen : de marktgebieden Gent, Antwerpen, Brussel en de Waalsche provincies.

Heel waarschijnlijk zullen tegen 1 December het meerendeel der vergunningen en erkenningen aan de kleinhandelaars uitgereikt worden.

Vischpastei voor Luik en Antwerpen

Antwerpen en Luik zijn ook aan de beurt gekomen voor de bedeling van de lekkere doozen Hollandsche vischpastei. Te Antwerpen werden er 16 à 18,000 kartons van 100 doozen verdeeld. Te Luik werden er 1,000 kartons aan de verschillende kleinhandelaars afgeleverd. Zoodaals men weet, bevat elk karton 100 blikken. De prijs aan verbruiker blijft fr. 7.25.

De invoer van oesters

In ons nummer van October hebben wij medegedeeld dat Holland ons een contingent van 375,000 oesters heeft toegezegd. Tot op 5 November werden er reeds 146,700 stuks ingevoerd. Het blijkt dat de invoerders den vastgestelden prijs niet zouden navolgen. In geval dit juist is, zal de hoofdgroepering maatregelen treffen. Daarbij zullen in het vervolg de marktkeiders de vischhandelaars aanduiden, die van de verdeling genieten.

Versche zalm voor Antwerpen en Brussel

Te Brussel en Antwerpen werd een partij zalm verkocht. Spijtig genoeg ging het hier maar over een kleine hoeveelheid, 100 kgr per stad. Te Brussel gebeurde de verdeling door bemiddeling van zes vischhandelaars, één vischhandelaar per district. De zalm moest verkocht worden tegen afgifte van zegel D1 welke recht gaf op 100 gram per persoon. Inschrijvingen kwamen niet in

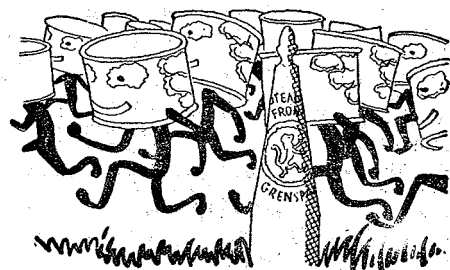

Een fijn hapje !

aanmerking: De winst werd aan al de kleinhandelaars van het district op basis van het getal inschrijvingen verdeeld.

Mosselpastei

Na de vischpastei uit Holland ingevoerd, waarover wij in ons vorig nummer schreven dat zij zeer goed onthaald was geworden,

Een vischbereiding uit Denemarken...

werd er een nieuw product, nl. de mosselpastei ingevoerd. Uit Denemarken kwamen ons 120,000 blikjes met een netto-gewicht van 100 gram toe. Aangezien het klein aantal en de onmogelijkheid ze onder al de verbruikers te verdeelen, werden deze doosjes aan instellingen verkocht.

Een haringskaart

Een haringkaart zal in zwang gebracht worden gedurende het aanstaande haringseizoen. De gemeenten van 10 à 25,000 inwoners zullen deze kaart ontvangen. Het gaat dus hier om de gemeenten welke niet van de zomer- maar wel van de winterbedeling genieten. De bevoegde marktkeiders hebben reeds schikkingen getroffen in overleg met de respectievelijke gemeentebesturen.

Voor de gemeenten van 5 à 10,000 inwoners, welke eventueel in aanmerking zouden kunnen komen worden gelijkaardige schikkingen getroffen. De haringkaart zal verstrekt worden mits betaling van 15 cm.

Wat betreft de winterbedeling in de gemeenten van meer dan 25,000 inwoners waar geen vischboekje in omloop is, heeft de hoofdgroepering Visch en Visscherijproducten reeds contact genomen met deze gemeentebesturen ten einde aldaar ook het door de hoofdgroepering uitgegeven vischboekje aan de bevolking te verstrekken mits betaling van 35 cm.

Een belangrijke uitgave over de N. L. V. C.

Onder den titel : « Twee jaar geleide landbouw- en voedingseconomie » publiceert de N. L. V. C. een belangrijk werk over de Corporatie van 1940 à 1942.

Het gaat om een boek van 250 blz., groot formaat, overvloedig geïllustreerd en zeer verzorgd aangeboden.

Het boek heeft tot doel aan te toonen, dat de omstandigheden noopten tot oprichting van een organisme als de N. L. V. C. en dat de N. L. V. C. België toeliet een bijna wanhopigen toestand te boven te komen. Het boek staat vol inlichtingen en is alzoo een belangrijke documentatie

Op blz. 8 vermelden wij hierover uitvoeri-

De zee eischt nieuwe slachtoffers

Alweer hebben wij het vergaan van twee vissersvaartuigen te betreuren. Het gaat hier om de O.117 en de N.141, beide vaartuigen zijn op een mijn gelopen.

De O.117 was het eigendom van reeder, den heer Albert Huys.

Ziehier de namen van de verdwenen bemanning: de hh. Jozef Huys, J. Delahaye, Dequick, Van Houcke, Collyn.

De N.141 behoorde tot de rederij Weerbrouck en Fontignies.

Onder de verongelukte visschers bevonden zich de hh. Karel Maes, Marc Villain, Lodewijk Tahon, Alfons Calcoen.

Aan de zwaar beproefde families biedt de « Vischhandel » zijn innige deelneming aan.

De aanvoer en de verdeling van visch gedurende October

DE AANVOER

I Kust: De totale aanvoer is gedurende de afgelopen maand met 65 t.h. gestegen, dit dank zij de groote aanvoer van kustvisch.

Inruedaad de totale kustaanvoer is ruim verdubbeld in vergelijking met vorige maand, niettegenstaande de garnaalvangst van 5.500 kg. op 1.300 kg. teruggelopen is en de mosselen van 20 op 10 ton daalden. De visch echter is van 234 op 542 gestegen, wat de grootste maandelijkse opbrengst van zeevisch betekent sinds het begin van den oorlog.

Wat de geringe garnaalvangst betreft, dit is uit te leggen door het feit dat de garnaalvangst dit jaar omzeggens onbeduidend was en dat de opbrengst van garnaal ieder jaar in October gevoelig daalt.

II Scheide: De Scheideproductie is in daling. Voor Antwerpen is de productie zelfs met 1/3 verminderd, niettegenstaande de vischopbrengst van 240 kg. op 440 kg. gestegen is. Garnaal en krabben zijn echter minder talrijk dan vorige maand, wat normaal is, gezien de daling van de temperatuur.

III Boekhout: Ook de totale aanvoer voor Boukhoute is van 165 op 142 ton terug gegaan; dit is uitsluitend te wijten aan de vermindering van het quantum aangevoerde haantjes (van 88 op 59 ton).

Anderzijds verhoogt de opbrengst van spuivisch van 1.500 tot 9.500 kg. terwijl de aanvoer van garnaal, mosselen en krabben om zeggens gelijk blijft met dezen van vorige maand.

DE VERDELING

Wat de verdeling betreft werden de garnaal en de mosselen van de kust bijna uitsluitend in de kuststrook verdeeld. Alleen Moeskroon kreeg 168 kg. garnaal. De zeevisch ging echter naar alle streken van het land, vooral naar Brussel en Antwerpen. Van de Scheideproductie genoot de provincie Oost-Vlaanderen en de steden Antwerpen en Brussel; ook St-Truiden kreeg enkele honderden kilo's garnaal en krabben, afkomstig uit Antwerpen, terwijl bijna al de haantjes naar de bewerkers gingen.

DE INVOER

Holland heeft ons 39.000 kg. vischpastaï gelevert welke in de groote centra verdeeld werd. Oesters werden insgelijks ingevoerd.

Uit Denemarken kwamen er ons 500 kg. paling en 31.060 kg. zoetwatervis. Daarenboven 8.064 kg. mosselpastaï welke aan gestichten, enz., verkocht werd.

De Spaansche visscherij

De Spaansche zeevisscherij ondervindt als de meeste landen, groote moeilijkheden omwille van den oorlog.

Pas enkele jaren voor het uitbreken van den oorlog werd in Spanje een

aanvang gemaakt. De reorganisatie van de visschersvloot, werd met steun van de regeering doorgevoerd.

Van de Spaansche visscherijgebieden is de Noordwestkust van de monding van de rivier de Mino tot de hoogte van Bbadeo met de voornaamste visschershavens Frigo, het belangrijkste. Op de tweede plaats komt de Cantabrische Kust met Pasajes als voornaamste visschershaven. Op de derde plaats komt de Zuidelijke Middellandsche zee kust met de havens Malaga en Alicante.

Bovendien is nog de Zuidkust gelegen aan den Atlantische Oceaan met Cadix van beteekenis. De vischvangst van de overige gebieden staat zowel quantitatief als kwalitatief sterk ten achter bij deze vier hoofdgebieden.

Wat nu de totale vangstresultaten betreft door de Spaansche visschers, zijn deze als volgt voor de laatste jaren :

In 1927 : 230.646 tonnen voor een waarde van 223 miljoen pesetas;

In 1930 : 286.000 tonnen voor een waarde van 296 miljoen pesetas;

In 1939 : 370.000 tonnen voor een waarde van 564 miljoen pesetas.

In 1940 : 440.000 tonnen voor een waarde van 733 miljoen pesetas;

In 1941 : 431.000 tonnen voor een waarde van 980 miljoen pesetas.

De oorzaak voor den kleinen teruggang in het jaar 1941 is te wijten aan het feit dat de Spaansche visscherijvloot zeer te lijden had van gebrek aan kolen en benzine en verschillende diepzeegebieden door den zee-oorlog niet onderzocht konden worden. Toch is het vangstresultaat met 430.000 ton toch gunstig te noemen.

Voor het jaar 1942, liggen nog geen globale statistieken voor, maar gedeeltelijke resultaten wijzen er op dat het cijfer van 1941 benaderd of overschreden werd.

De stijging van de waarde is het gevolg van de algemeene tendenz van het duurder worden der goederen. Aangezien de visscherij voor de volksvoeding van de grootste beteekenis is, zijn door de regeering bijzondere regelingen getroffen voor de uitbreiding van den scheepsbouw en de visschersvloot. De diepzeevisscherij kon zich in de jaren na den Spaansche burgeroorlog zeer uitbreiden en bracht veel nieuwe opdrachten voor den scheepsbouw op dit gebied, 29 diepzeevisscherijstoomers, die vooral voor de IJslandsche en Groenlandsche vangst uitgerust zijn (Bacaladeros) werden sedert dezen tijd op Spaansche werven gebouwd. De regeering heeft in het afgelopen jaar den bouw van 40 visscherschepen van meer dan 70 brutoregisterton aanbesteed. Bovendien werd de bouw van 27 andere schepen met een toninhoud van 40 tot 70 brutoregisterton aanbesteed, zoodat bij een normalen gang van zaken de visschersvloot jaarlijks met 96 eenheden toeneemt.

Volgens de laatste statistische gegevens is de visschersvloot over de verschillende gebieden als volgt verdeeld :

De visschervloot omvat 30.005 schepen van een bruto-tonnenmaat van 159.889 en vertegenwoordigt een waarde van 255 miljoen pesetas.

Het totale aantal van 30.005 visschersschepen is over 1.080 visscherijstoomers, 4.821 visscherijmotorboten, 9.338 zeilschepen en 14.766 roeibootten verdeeld. Op deze schepen hebben volgens de laatste ambtelijke gegevens in totaal 143.006 menschen hun werk. Telt men de vertegenwoordigers van andere beroepen, die direct of indirect met de visscherij samenhangen (scheepswerven, netten reparatieinrichtingen, vischconservenindustrie, enz.) nog daarbij, dan krijgt men een totaal aantal van 234.673 personen, dit betekent dat 1 t. h. van de totale bevolking van de visscherij leeft. Hierbij zijn de bij den vischandelen en bij het transport betrokken personen nog niet eens inbegrepen.

VISSCHERIJNIEUWS

De kabeljauwvangst te Zeebrugge

Op 28-10-43 werd er te Zeebrugge een merkwaardige kabeljauwvangst binnengebracht. Er werd dien dag 2.940 kg. groote en 2.546 middelslag kabeljauw, aangevoerd.

Dit resultaat is des te meer opvallend daar verleden jaar de aanvoer op dit tijdstip slechts een honderdtal kilo's per dag beliep.

Minimum vischvangstverplichting in Estland

Ten einde de bevoorrading van het leger en de burgerlijke bevolking in visch en visscherijproducten te verzekeren, heeft de Commissaris-Generaal in Reval een verordening uitgevaardigd, waarbij aan de visscherijbedrijven minimum vangstverplichtingen worden opgelegd. De Estlandsche Visscherscentrale is verantwoordelijk voor het uitvoeren van deze minimum vangstverplichting. Daartoe kan zij maatregelen treffen tegen de niet doelmatig ingerichte visschersvaartuigen.

Vischconserven niet meer gerantsoeneerd in Zweden

De algemeene bevoorradingstoestand op de Zweedsche Vischmarkt is gedurende den laatsten tijd veel verbeterd. Luidens berichten uit Hårnösand is de vangst van kleine haring aan de Zweedsche oostkust zeer groot geweest. Deze haringen hebben daarenboven een hooge voedingswaarde. De navraag was nochtans niet al te groot, daar de vleeschrantsoenen gedurende de laatste weken eveneens vermeerderd zijn.

In verband met den beteren bevoorradingstoestand zijn van 1 Juni af, de visconserven in Zweden niet meer gerantsoeneerd.

Buitengewone makreelvangst in Zweden

Uit Zweden wordt een buitengewone makreelvangst gemeld. In de talrijke havens worden dagelijks zulke groote hoeveelheden makreel aangevoerd dat de bedrijven die de makreel inzouten, de visch niet regelmatig kunnen bewerken. Men is algemeen van meening dat de vischbevoorrading gedurende de volgende maanden veel gunstiger zal zijn dan gedurende den vorigen winter.

Voordrachtenreeks voor visschers en reeders

Op initiatief van het Beheer van Zeewezen worden dit jaar nogmaals in verschillende centra der kust, twee spreekbeurten gehouden, waarin het vooral gaat over de exploitatie der visscherijproducten.

In de eerste causerie handelde de heer Gilis, Visscherij-technicus bij het Beheer van Zeewezen, over de vernielende werking van den zeevisscher en de naoorlogse reglementeering van het visscherijbedrijf, volgens de overeenkomst, die te Londen in 1937, door de aan de Noordzee palende landen (Frankrijk uitgezonderd) werd ondertekend.

Wat de verarming van de vischgronden van de Noordzee betreft, wist spreker te zeggen, dat reeds meer dan vijftig jaar geleden, de wetenschapsmensch de geleidelijke afname van den vischstapel voorspelde en er op wees, dat het vis-

cherijbedrijf diende gereglemeenterd te worden.

Reeders en visschers wilden echter van geen reglementeering hooren, want voor hen beteekende zulks uitsluitend beperking van vrijheid en vermindering van winst. Door middel van enkele statistische gegevens werd duidelijk gemaakt, dat de verarming, indien niet totaal, dan toch overwegend aan overbevissing te wijten was. Een sprekend voorbeeld: na den eersten wereldoorlog, tijdens denwelken de krijgsvieringen op zee grootendeels de visscherij in de Noordzee onderbroken hadden, was de vischstand zoodanig toegenomen, dat men op korten afstand van de kust in een rekordtijd de netten propensvol sleepte. Die gulden tijd was echter van korten duur, want niets werd gedaan om den verworven vischrijktom in stand te houden. Na vijf jaar herneming van het bedrijf was het met den vischstand der Noordzee reeds slechter dan vóór 1914 gesteld.

Ook het huidige jarenlange stilleggen van de visscherij in de Noordzee moet nogmaals een kolossalen aanroef van den vischstapel in de open zee, voor gevolg hebben.

Op de vraag : hoelang de verworven vischrijktom ditmaal zal strekken en of hij nogmaals in enkele jaren zal verslonden worden, antwoordde spreker, dat zulks zal afhangen van de manier waarop hij, na den oorlog zal uitgebaat worden. Hij drukte de hoop uit dat men, zoodra de vrede terug intreedt de uitbating niet meer onvoorwaardelijk zou vrij laten, doch wel volgens het accoord van Londen zou regelen.

De Ijselmeervisscherij in oorlogstijd

Voor de talrijke visschers van de Zuiderzee, eertijds een groote zee-inham met zout water, speelde de haringvangst een zeer belangrijke rol. Na 1918, werd de Zuiderzee afgedamd en werd ze door grootsche inpolderingswerken nog enkel een binnenzee, « het IJsselmeer » genoemd.

Bij het uitbreken van den oorlog had de Ijselmeefauna nog steeds geen evenwicht bereikt want de zoetwatervisheid breidde zich nog voortdurend uit, terwijl de overige fauna nog in een wordingsproces is.

Hoewel dus de omvorming van het Ijselmeer tot binnenwater nog niet voltooid is, komen wij toch voor de eigenaardigheid te staan, dat er een binnenwater gevormd is, groter dan alle overige Nederlandsche binnenwateren bij elkaar, waar bovendien vischtuigen worden gebruikt, welke in die binnenwateren verboden of niet gebruikelijk zijn. Aangezien productiegegevens van de andere binnenwateren ontbreken, is vergelijking van den vischaanvoer onmogelijk. Ook de aanvoercijfers over 1940 en 1941 zijn niet gepubliceerd, zoodat wij onstot enkele algemeene opmerkingen zullen moeten bepalen.

De stijging van den aanvoer van snoekbaars heeft zich niet voortgezet, is integendeel zelfs sterk achteruit gegaan in verband met de intensieve visscherij er op, en het in groote hoeveelheden wegvissen van ondermaatsche visch, zoodat de aal en paling weer vrijwel het eenige hoofdbestanddeel van de huidige aanvoeren zijn geworden. Voorts zijn de vangsten van groote spiering bedroevend klein geworden.

Inmiddels is de inpoldering van den Noord-Oost-polder een feit geworden, waardoor de belangrijke voortplantingsgebieden van witvisch van het IJsselmeer zijn afgesloten.

De Ijselmeervisscherij is weer toegenomen, zoowel in omvang als in intensiteit, ook al omdat in 1940 een tijdlang met den uil is gevischt door schepen met zwaardere motoren en het gebied, waar niet mocht worden gevischt, speciaal aan den zuidwal belangrijk is ingekrompen. Het jaar 1941 is voor de Ijselmeervisschers een goed jaar geweest, omdat de palingvangsten behoorlijk waren. Doordat inmiddels een schaarschietoestand was ingetreden, liepen de prijzen voortdurend op. Tot dan toe waren de prijzen

Onze lezers zullen zich herinneren dat wij reeds breedvoerig hebben uitgeweid over deze quaestie n.l. in onze nummers van 11 Februari en 9 September 1943.

Zich tot de reeders en visschers richtende voegde de heer Gilis er aan toe: gij staat heden op den vooravond van eene nieuwe periode in de geschiedenis van de visscherij, die onmiddellijk na den oorlog moet aanvangen; zonder dralen dient er overgegaan tot de nieuwe ordening van het visscherijbedrijf. De opgelegde beperking is niet tegen den vischer gericht maar alleen tegen een irrationeele exploitatie, en wel om te voorkomen dat de verworven vischrijktom nogmaals binnen afzienbaren tijd zou vernietigd worden.

In deze voorwaarden alleen zal de uitbating der zee renderend blijven en de bestendige welvaart van den Noordzeevisscher kunnen verzekerd worden.

Na de spreekbeurt werd de film « De visscherij op IJsland » afgerold, met commentaar door den E. H. Chielens, Directeur van de Paster Pyschool.

Het hoeft niet gezegd, dat causerie en film een onverhoopte belangstelling genoten en overal waren de reeders, visschers en beschepte visschersjongen talrijk opgekomen.

Ook ontbrak het overal aan plaats en te Oostende, waar men over de Gemeenteraadzaal met ruim 200 zitplaatsen beschikte, moest een aantal toehoorders blijven rechtstaan.

In een laatste causerie wordt gehandeld over de « IJle haringkampagne in den winter 1942-43 » en over gevolgtrekkingen in verband met het komende haringseizoen. Na de causerie zal de film « De visch van voortbrenger tot verbruiker » worden afgerold.

sterk afhankelijk van de groote van den aanvoer, getuige de daling van den prijs van snoekbaars, die van fr. 0.35 per kg. in 1938 daalde tot fr. 0.19 per kg. in 1939. Dit was nu niet meer het geval, want sinds op 28 April 1941 maximum-prijzen, voor zoetwatervis zijn vastgesteld, zijn deze ook altijd bereikt. Daardoor kan de prijs als het ware als een vaste prijs worden beschouwd en is de hoogte van de besomming van den vischer alleen afhankelijk geworden van de groote van de vangst.

De prijzen voor aal en paling zijn sterk gestegen.

Deze sterke prijsstijging houdt verband met de sterk opgelopen kosten, den toestand van de polder-visscherij, die hetzelfde prijs als de Ijselmeerpaling moet hebben, en niet in het minst met het zeer lot te juichen streven den vischer een behoorlijk levensonderhoud te verschaffen.

Er kan hier nog gewezen worden op het feit, dat inmiddels de pos, welke in Duitschland, vooral in de Oostelijke gebieden, reeds lang als consumptievisch bekend was, ook in Nederland consumptievisch is geworden, waardoor de visscher, die vroeger fr. 0.0135 per kg. ontving, thans fr. 0.10 per kg. ontvangt, zoodat zijn besomming aanmerkelijk wordt verhoogd.

Thans is ook een verplichte levering van visch over de afslagen rond het IJsselmeer voorgeschreven; aangezien de maximum-prijs van alle vischsporten vrijwel zonder uitzondering wordt behaald, vindt een verdeling van visch over de handelaars plaats op basis van hun aankopen in de periode 1939-40.

ADRESWIJZIGING

De Dienst voor Pers en Propaganda van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie is thans gevestigd op het adres : Nieuwstraat 151, Brussel. - Telefoon n° 17.78.27 en 17.78.49.

LIJST VAN DE VISSCHEN die door onze visschers in de havens worden aangevoerd

Wij zetten hieronder de beknopte beschrijving voort van de verschillende visschen die, in gewone tijden, door de visschers in onze havens worden aangevoerd. Al deze visschen worden niet noodzakelijk bij onze kusten aangetroffen, maar de meeste worden door onze visschersloepen uit verschillende deelen van den oceaan aangebracht en komen voor het meerendeel bij onze handelaars terecht. (Zie de nummers 6, 7, 8 en 10 van ons blad.)

De Zalm

Wetenschappelijke naam : *Salmo salar* L. — In het Fransch : *Le Saumon*.

Zeevisch die het grootste deel van zijn leven in zee doorbrengt, maar zich voortplant in zoet water, waarheen hij zich lang vóór den paai-tijd begeeft. De jonge zalmen leven twee jaar in de rivieren vóór zij naar de zee afzakken. Nadat zij in zee tot een zekere ontwikkeling zijn gekomen, trekken zij naar de rivieren en gaan zij hun eieren in de kleine waterlopen leggen. Tijdens deze reis, nemen zij niet het minste voedsel, en zij zakken uiterst vermagerd terug naar de zee af.

De zalm gelijkt op de zeeforel, vooral als hij jong is. De volwassen visch kan een lengte van 1 meter bereiken. Zijn uitzicht verschilt naar gelang zijn leeftijd, precies als zijn voeding die niet dezelfde is in de verschillende stadia van zijn leven.

In het zoet water, voedt het zalmpje zich met kleine éencellige wezens, en later met kleine schaaldieren. Wanneer het in de zee is teruggekeerd, bestaat zijn voedsel uit allerlei vischsoorten die het ontmoet. Zijn vleesch is min of meer roodachtig, naar gelang het gehalte van zijn weefsels aan een soort olie, waarin een roodachtige stof is opgelost die men in het lichaam van de schaaldieren aantreft. De aanwezigheid van deze stof bewijst dat de zalm zich met schaaldieren voedt.

De zalm, die een visch uit de noordelijke streken is, zakt nooit beneden 40 graden breedte af. Onze visschers voeren hem zelden aan. Onze markt wordt door Holland en de Skandinaafische landen van zalm voorzien.

Het vleesch van dezen laatste, dat zeer op prijs wordt gesteld, verliest veel van zijn hoedanigheden bij de bewaring in ijs. Het dient zoo versch mogelijk gegeten. Het wordt veel gerookt of in blikjes verkocht. De gezouten eieren van den zalm worden, evenals deze van den steur, onder den naam van kaviaar verkocht.

De Spiering

Wetenschappelijke naam : *Osmerus eperlanus* L. — In het Fransch : *L'Eperlan*.

De spiering is een kleine zalmachtige visch, die een lengte van ten hoogste een vijftiental centimeter bereikt. Hij is grijsgroenachtig met een zilverachtige streep op de zij-kanten. Zijn lichaam is min of meer doorschijnend. Zijn onderste kaak is ietwat langer dan de bovenste; daardoor kan men hem onderscheiden van de ansjovis, evenals trouwens door de tweede rugvin, die een bijzonder kenmerk van de zalmachtigen is.

Deze zeevisch, welke zich in de waterlopen begeeft om te paaien, wa-semt een bijzonderen reuk uit. Men vischt hem in de beneden-Schelde, tot bij Dendermonde, en in den Ruppel, maar hij wordt steeds minder aangetroffen tengevolge van de scheepvaart en de bevuiling van het water door de fabrieken. Men vischt een klein aantal spieringen in de haven van Oostende, bij middel van het vierkantig net en de lijn waarbij garnaltjes als aas worden gebruikt.

Deze zeer gewaardeerde visch wordt in groote hoeveelheden door onze Hollandse bureu's gevangen. Men vischt hem ook in het Kanaal, de Noordzee en de Baltische Zee, tot in de Finsche Golf.

De Paling of Aal

Wetenschappelijke naam : *Anguilla vulgaris* L. — In het Fransch : *L'anguille*.

Het is onnoodig over te gaan tot de beschrijving van de paling, waaromtrent een studie is verschenen in ons blad van 10 September 1942. Zooals werd bewezen door den bio-

logist Schmidt, plant de paling zich voort in de Sargassozee, op een diepte van ongeveer 1.000 meter. De jonge pasgeboren paling heeft den vorm van een lint, dat doorschijnend als glas is. Na enkele maanden

De Konger of Zeepaling

Wetenschappelijke naam : *Conger vulgaris*. — In het Fransch : *Le Congre ou anguille de mer*.

De konger, die op de paling gelijkt, kan er door de volgende kenmerken gemakkelijk van onderscheiden worden : de onderkaak is niet langer dan de bovenkaak, terwijl dit wel het geval is voor de paling. Daarenboven strekt de rugvin zich zeer ver naar den kop uit, zoodat zij zelfs het achterste uiterste van de borstvin kan bereiken. Het lichaam is zwaarder dan bij de paling. De konger, die zeer verspreid is, bereikt vaak een lengte van 2 meter. Deze zeer vraatzuchtige visch, waarvan de muil van krachtige tanden is voorzien, verslindt alles wat

vié tot de Middellaandsche Zee verspreid, en men treft haar in betrekkelijk groot aantal langs de zuidelijke kusten van de Britsche Eilanden aan.

Het zijn zeer bedrijvige visschen, die zich meest altijd aan de oppervlakte op in de bovenlagen van de zee ophouden. Zij zwemmen gewoonlijk in golvende bewegingen van hun lang lichaam, maar als zij opgeschrikt worden, glijden zij met een buitengewone snelheid langs de oppervlakte van het water heen. Men treft ze meestal in soms uitgestrekte banken aan, en gedurende de warme maanden leven zij bij de kusten, om zich bij het naderen van den winter in de diepere wateren terug te trekken. Zij zijn zeer vraatzuchtig. Zij voeden zich bijna uitsluitend met visschen.

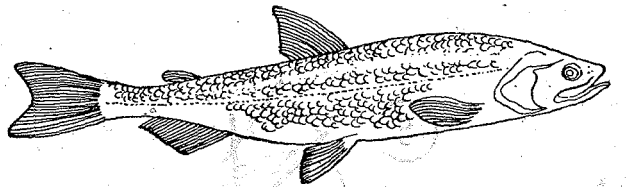
Het paaien heeft van April tot Juni in de ondiepe wateren plaats. De visschers vangen de geep in de

lente, vooral vóór de Schelde en in den stroom zelf. Daar zij eetbaar is, treft men ze in vrij groote hoeveelheden op onze markten aan. Laten wij een zeer merkwaardig feit vermelden : de graten zijn groenachtig en blijven het na het koken. Daarom weigeren zekere personen deze visch te gebruiken. Wanneer de geep gevangen wordt, wasemt zij een starken en bijzonderen reuk uit, die bij het intreden van den dood verdwijnt.

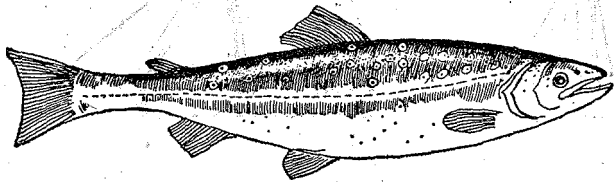
Kleine Geep

Wetenschappelijke naam : *Scomberesox saurus*. — In het Fransch : *Orphie maquereau*.

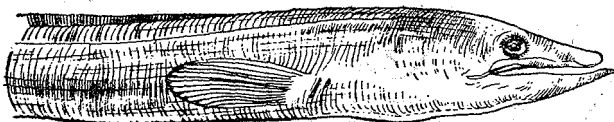
Zij is kleiner dan de gewone geep, en bereikt slechts een grootte van 25 à 40 cm. Zij onderscheidt er zich verder van door haar blauwer kleur en door de losse lobben van de rug- en buikvinnen. Zij volgt de sardijnenbanken. Onze visschers treffen ze zelden aan. Eetbaar.

ZALM.

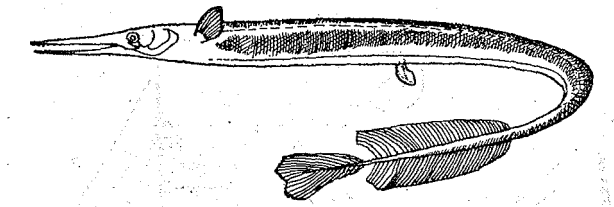
SPIERING.

PALINGKOP.

KONGERKOP.

GEEP.

GEEKOP.

den, verandert deze larve, die leptocephalus wordt genaamd, in een tweeden larvevorm : het glasaaltje, dat op de paling gelijkt, maar nog geheel doorschijnend is. Het zijn deze glasaaltjes welke de reis van de Sargassozee naar de Europeesche kusten ondernemen, waar zij tot in de waterlopen doordringen en de kleinste rivieren en vijvers bevolken. Dit verschijnsel wordt het 'kop-zwemmen der palingen' geheten. Nadat zij vele jaren in onze vijvers en waterlopen hebben geleefd, ondergaan de palingen groote wijzigingen zooals een groote ontwikkeling van de oogen, het kleuren van de huid, op den rug en op de zijden, terwijl de buik een metaalachtige kleur krijgt.

Deze volwassen palingen zwemmen van de waterlopen naar de zee, waar zij op een groote diepte de paaiplaats opzoeken en na het paaien verdwijnen. Het volwassen wijfje van de paling kan 1 meter lang worden, terwijl het mannetje slechts 60 cm. bereikt. Er bestaan verschillende variëteiten palingen. Deze visch is zeer verspreid in heel West- en Midden-Europa, en maakt het voorwerp uit van belangrijke vangsten in Denemarken en in Duitschland.

De paling, die zeer op prijs wordt gesteld, wordt versch, ingelegd of gerookt gegeten

leeft : krabben, zeekeeftes, visschen, enz. Onze visschers voeren hem zeer dikwijls aan, wanneer zij langs de rotsachtige kuststreken visschen. Men treft er soms bij het staketsel te Oostende aan. Zijn vleesch verschilt in groote mate van dat van de paling. Het wordt gewoonlijk op prijs gesteld en duur verkocht.

De Geep

Wetenschappelijke naam : *Belone vulgaris*. — In het Fransch : *L'Orphie ou la belone*.

Zij wordt ook soms zeepaling genoemd. Zij kan gemakkelijk worden herkend aan den zeer langwerpigen vorm van haar lichaam en vooral aan haar langen en dunnen bek, die herinnert aan dezen van de snip, maar van zeer puntige tandjes is voorzien. De onderkaak is langer dan de bovenkaak. Haar kleur is meestal zee-groen of groenblauw op den rug. Aan de zijden wordt zij bonter blauw en purper. De buik is zilverwit. De zijde vertoont ook in het midden vaak een zilveren streep. Enkel van de grootste soorten bereiken anderhalven meter, en zelfs meer. Men kent een vijftigtal soorten, verspreid in de warme zeeën. Soms zwemmen zij de rivieren op.

De gemeene geep is langs al de kusten van Europa, van Skandina-

De oorlogsomstandigheden hebben ons land gedwongen in ruime mate zelf in zijn behoeften te voorzien. Van de 4 miljard kg. voedingsproducten welke jaarlijks onze havens binnenstroomden kwam van 10 Mei 1040 af niets meer in het land. Teneinde ons volk van den honger te redden, moesten alle voedingsbronnen ten uiterste uitgebaat, de productie volledig gemobiliseerd en rechtvaardig aan al onze medeburgers verdeeld worden.

Te dien einde werd de Corporatie met haar hoofdgroeperingen, enz., opgericht.

Om haar opdracht, mobilisatie en verdeling van alle voedingsmiddelen doeltreffend te kunnen uitvoeren, moest haar zetel te Brussel, hoofdstad en middelpunt van het land, gevestigd zijn. Dit was insgelijks het geval voor de hoofdgroeperingen, dus ook voor de hoofdgroepering « Visch en Visscherij-producten ».

Maar wanneer dit voor de andere voortbrengers d.w.z. in de eerste plaats voor de landbouwers, over gansch het land verspreid heel natuurlijk voorkomt, brengt dit voor onze visschers zekere moeilijkheden mee.

Onze gansche visscherij, met uitzondering van de weinig belangrijke Scheldevischvangst, is aan de Noordzeekust gelocaliseerd. Het ontstaan van een « spergebied » dat de verbinding tusschen kust en binnenland tot een minimum herleidt, is bovendien niet van aard om de betrekkingen tusschen hoofdgroepering en visschers nauwer toe te halen. Het is verstaanbaar dat in dergelijke omstandigheden zekere organisaties, zooals de « Aankoopvereniging », welke doorgewoon onderhoorren van de hoofdgroepering zijn, door de visschers ten onrechte met de Corporatie of de hoofdgroepering worden vereenzelvigd.

Teneinde alle misverstand daaromtrent uit den weg te ruimen ware het misschien nuttig het mechanisme van de vischverdeling eens bondig uiteen te zetten. De visschers die in het bezit zijn van een vergunning of een erkenning hen door de hoofdgroepering afgeleverd, zijn in de mogelijkheid uit te varen. Wanneer zij hun vangst aan wal brengen, wordt deze onmiddellijk gesorteerd en gewogen. Het wegen en sorteren gebeurt in tegenwoordigheid van markt-leider en vischafslager. De waar wordt dan tegen den vastgestelden prijs aan de « Aankoopvereniging » verkocht. constant aan den visscher betaald, en naar Brugge gevoerd. Te Brugge duidt het Distributiebureau van de hoofdgroepering een bestemming aan voor de waar terwijl de facturen aan den bestemmeling door de « Aankoopvereniging » opgemaakt worden. In de verschillende centra wordt dan de waar, onder toezicht van den markt-leider, door de ver-

deilers in ontvangst genomen. Daarna wordt de visch tusschen de kleinhandelaars verdeeld om verder, tegen afgifte van zegels aan den verbruiker verkocht te worden. Zooals men ziet, houdt de hoofdgroepering van het begin af toezicht op de visch en de visch ontgaat dit toezicht niet gedurende alle fazen, totdat zij den verbruiker bereikt heeft. De achtereenvolgende schakels van productie en verdeling d.w.z. reeders of reeders-visschers « Aankoopvereniging », bewerkers, verdeelers en kleinhandelaars, zijn allen onderhoorren van de hoofdgroepering; zij staan allen op denzelfden voet, en moeten zich allen in deze mate aan de voorschriften van de hoofdgroepering onderwerpen.

Men kan zich afvragen hoe het komt dat de hoofdgroepering wanneer het een reeder of reeder-visscher, een bewerk of een kleinhandelaar geldt met dezen afzonderlijk handelt, terwijl wanneer het de verzenders betreft, zij uitsluitend met de « Aankoopvereniging » in voeling treedt. Een 'woordje' uitleg ware hier misschien wenschelijk.

Zooals hooger gezegd duidt het Distributiebureau van de hoofdgroepering de bestemming aan. Het ware praktisch onmogelijk het distributieplan te doen uitvoeren door een zeventigtal afzonderlijk optredende verzenders. Daarenboven moet men thans een zuinig gebruik maken van de ter beschikking staande vervoermiddelen. Om hetzelfde werk te doen, zou men veel meer wagons en camions moeten gebruiken, indien iedere verzender afzonderlijk optrad, dan wel het geval is wanneer de verzending geschiedt door een vereniging die alle verzenders groepeerd.

Daarom was het dat de hoofdgroepering om haar marktregende taak te vervullen beroep moest doen op de « Aankoopvereniging ». De hoofdgroepering controleert alle verhandelingen en duidt de bestemming aan van de waar, maar alle commerciële operaties nl. het verzenden en het factureeren, blijven vanzelfsprekend in handen van den verzender, d. w. z. der « Aankoopvereniging ».

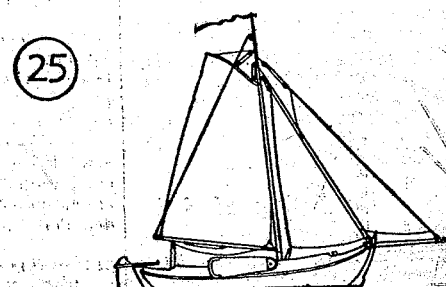
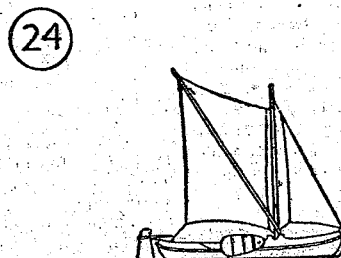
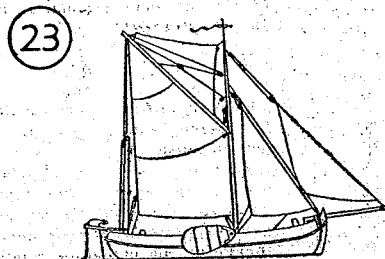
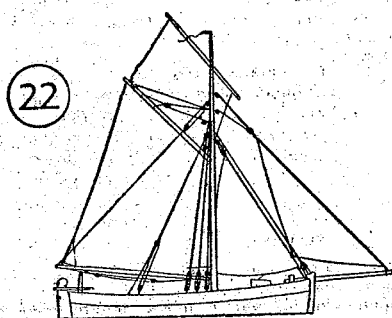
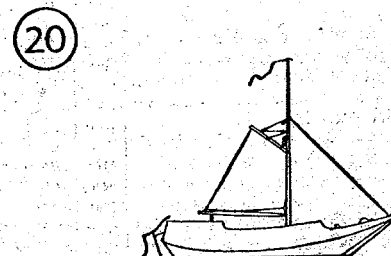
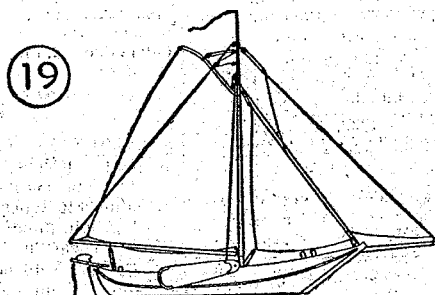
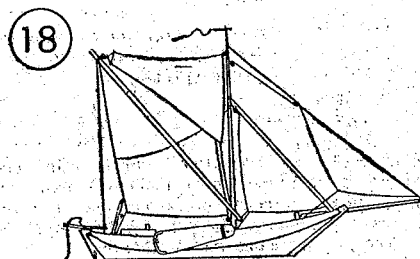
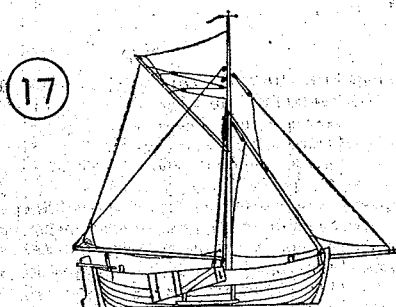
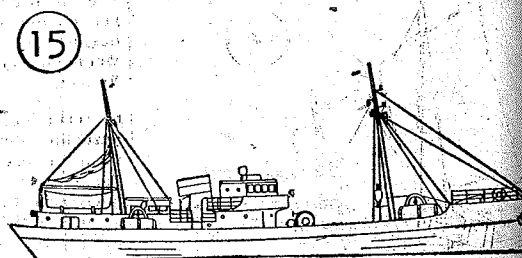
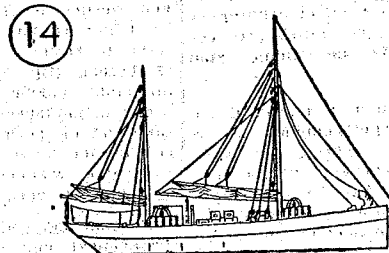
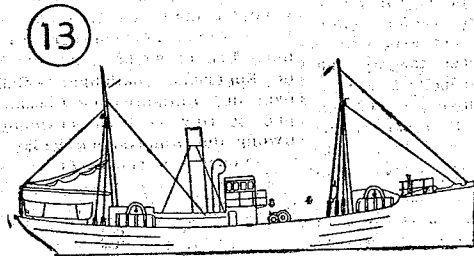
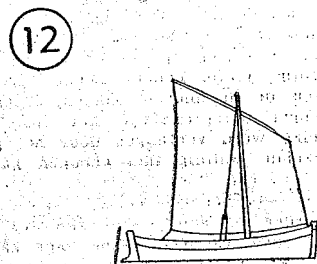
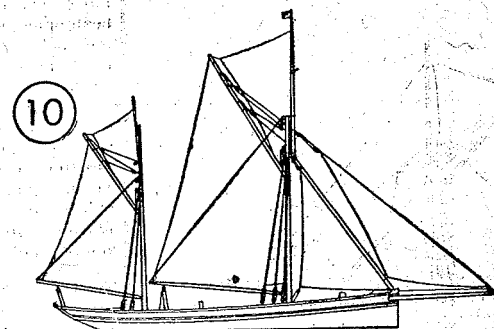
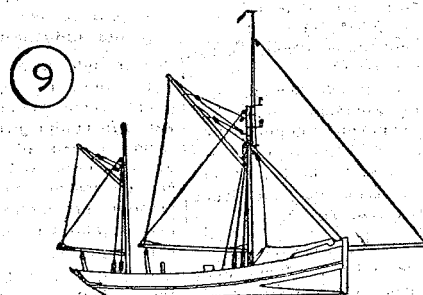
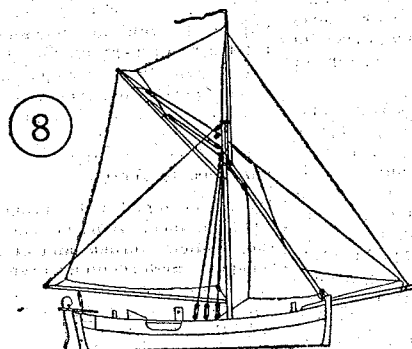
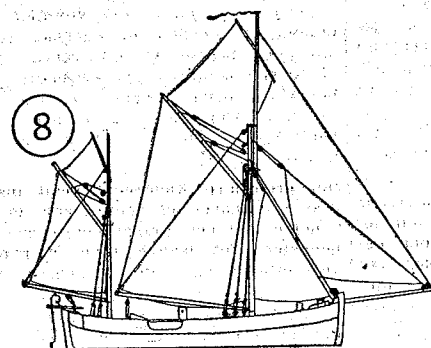
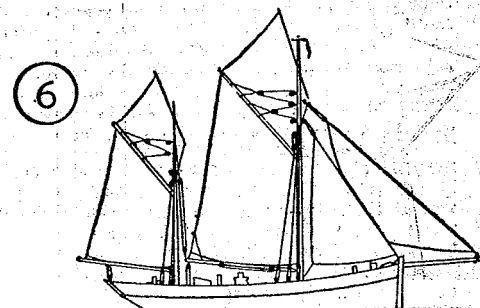
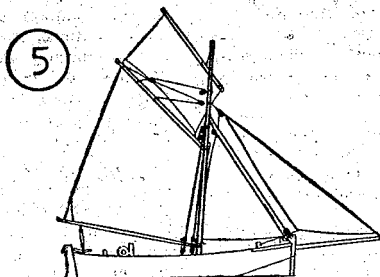
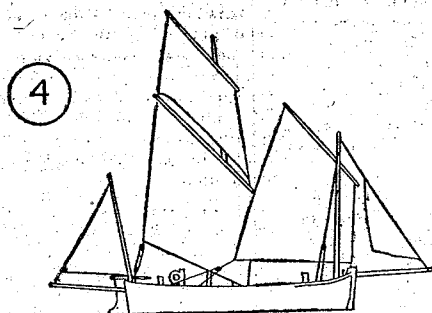
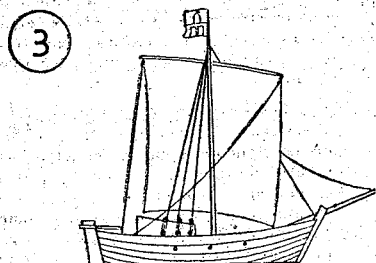
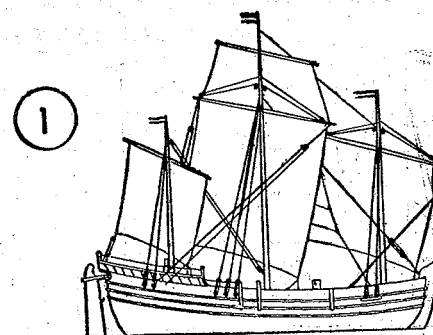
Het is dus verkeerd de Aankoopvereniging te verwarren met de hoofdgroepering. Alle maatregelen en alle beslissingen worden enkel en alleen door de hoofdgroepering getroffen. De Aankoopvereniging doet niets anders dan deze maatregelen uitvoeren, wanneer haar hiertoe door de hoofdgroepering opdracht gegeven wordt. Verder gaat haar bevoegdheid niet en zal zij ook nooit gaan.

Wij meenen dat deze korte uiteenzetting gebeurlijke misverstanden welke zouden kunnen oprijzen, bij onze reeders en reeders-visschers definitief zal hebben uit den weg geruimd.

DE HOOFDGROEPEERING en de Aankoopvereniging

Het valt voor dat reeders en reeders-visschers de « Aankoopvereniging » verwarren met de Corporatie of de hoofdgroepering. In feite is de Aankoopvereniging — ingeschakeld tusschen de productie en de distributie — een organisme dat ressorteert onder de hoofdgroepering ten zelf en titel als de visschers, de be- en verwerkers, de distributoren. De rol en de activiteit van de Aankoopvereniging wordt in onderstaand artikel, dat zich voornamelijk tot de visschers richt, onderlijnd. Misverstanden worden alzoo opgeruimd.

Types van visschersbooten in onze havens in gebruik van de XVIe eeuw af tot op heden

GESCHIEDENIS VAN ONZE VISSCHERSVLOOT

Ziehier een studie gewijd aan de verschillende visschersbooten aan de Vlaamsch kust ingebruik van de XVIe tot op heden. Op de plaat ziet men de getrouwe weergave der booten waarvan hier sprake. Het betreft hier nochtans, wij leggen er nadruk op, slechts een vluchtige studie. In onze volgende nummers zullen wij elk boottype zoo breedvoerig mogelijk behandelen.

« Flat debvoirde vischeri wederkeerde ». Deze bezwering in oud Vlaamsch, welke kan worden uitgelegd als: « Dat het den Hemel behage dat ons den voorspoed onze visscherij worde teruggegeven », werd vele achtereenvolgende jaren in het register der stad Oostende ingeschreven tijdens het tijdperk van verslagenheid na de oorlogen van 1560 tot 1604, oorlogen gevolgd door onlusten welke onze zoo voorspoedige visscherijen ten gronde richtten.

Onze vloot telde in 't jaar 1400 tot 900 eenheden. Wat waren deze visschersbooten, hun bemanningen, hoe groot waren ze, hoe was hun takelage?

De documenten welke ons zouden kunnen inlichten zijn vaag of niet voorhanden. Nochtans meenen wij te weten dat er een of twee veralgemeende types bestonden van belangrijke tonnenmaat met dek en getuigd met drie masten: de « haringbuis » (XVIIe eeuw, fig. 1), en de « hoeker » met twee masten (XVIe eeuw, fig. 2). Benevens deze moesten er nog lichtere vaartuigen bestaan, uitsluitend voor de kustvaart, maar wij bezitten geen gegevens nopens hun vorm, takelage en afmetingen. Wij denken dat deze kleine vaartuigen behoorden tot het type der Heistsche schuit (XIV-XIe eeuw, fig. 3).

Terugkeerend naar het vóóroorlogsch tijdperk 1914-18 en onze kust opgaande van zuid-west naar noord-oost, is de eerste visschersplaats De Panne. De Panne bezat een belangrijke flotelje waarvan een veertigtal eenheden in haar water strandden, de andere kozen Nieuwpoort als ontschepingshaven en niet haven waar de vaartuigen thuis hooren, daar allen de letter « P » droegen en hun eigenaars en bemanning de dorpen De Panne en Adinkerke bewoonden en zelfs de kleine stad Veurne.

De reede van De Panne is inderdaad een gezochte visschersgelegenheid; zij is gevormd door de verlenging der reede van Duinkerken, goed beschut door ondiepten, de banken van Hills en Traepeer in volle zee en Broersbank en Den Oever ten noordoosten. Men kan er voor anker gaan, zelfs bij zeer ongunstig weder. Het is vermoedelijk deze reede welke aan de plaats de benaming De Panne gaf.

De booten van De Panne waren de « loggers » (fig. 4), allen eenvormig van hetzelfde type: zware romp, rechte steven en vierkant gat; lengte verschillend van 8 m. 50 à 10 en 11 m., getuigd met drie masten met logger- of emmerzeilen; de groote mast met groot-zeil en fok op boegspriet en de bezaan met driehoekig zeiltje.

Het uitvaren bij hoogtij bood een onvergetelijk schouwspel. De booten, op hun ankers vertuid, zijn gelijnd in de diepte der lange plassen, evenwijdig van de kust. De visschers komen van het dorp, de rugkorf, geladen met kleederen en voorraad op den rug; anderen duwen stootkarren met takelwerk en visschers gerief. Er zijn ook karren met drie wielen, door ezels voortgetrokken.

Iedere groep begeeft zich naar een boot, manden en werktuigen worden aan boord geheschen. De vloed heeft de plas bereikt en de golven breken en overspoelen de zandbank; de schuiten richten zich op en krijgen weldra leven. Na enkele golfslagen welke ze doen trillen tot in hun tuig, stampen en slingeren ze vrij, alleen weerhouden door hun buitenanker.

Op dit oogenblik heerscht er een grote drukte op het strand; andere visschers, visschersvrouwen, karren ezels, netten, enz... verschijnen. De bemanningen aarzelen niet zich in het water te begeven om hun boot te vervoegen; manden en kleederen op het hoofd,

hijnschen ze zich aan boord en maken hun vaartuig zeilklaar. Eerst worden het grootzeil en het topzeil geheschen; het geknars der blokken mengt zich met het geroep der matrozen, dan, wanneer er genoeg diepgang is, hoort men het geratel der windassen die het buitenanker ophalen, het walanker wordt gelicht, met een nieuw geknars der windassen wordt het voorzeil geheschen, de « schooten » worden aangehaald en dobberend op de golven verwijderen zich de schuiten afzonderlijk of in groepen.

Van 1918 tot 1940 bevonden zich op het strand van De Panne eenige schuiten (fig. 5), van 4 tot 5, en van 6 tot 7 m. lengte, met half dek, zonder de minste stijl, grof gebouwd en in kottorgetuigd; takelage bestaande uit grootzeil, stagfok en fok op boegspriet gaffeltopzeil. Het waren garnaalvisschers welke opereerden in het zicht der kust. NIEUWPOORT is een natuurlijke haven in de uitmonding van den IJzer; de vaargeul is heel lang, de ingang bij onweder onbruikbaar.

Tot in 1914 werd zij voornamelijk bezocht door de loggers van De Panne, zooals reeds hooger werd gezegd. Stilaan zijn eenige grotere schuiten opgetuigd in kits of dundee, het flotelje komen versterken; ze vischten in volle zee en waren voorzien van een kaapstander met motor die in het bovenste deel ingebouwd was (fig. 6). Ze hadden een lengte van 15 tot 18 m. en waren getuigd met een grooten mast, een bezaan, voorzien van brigantijnzeilen, stagfok, fok op boegspriet en gaffeltopzeil. De groote mast was gevormd uit een mast met topmast; een bijzonderheid van deze bemasting is dat ze zeer erg naar voren is aangehaald.

De laatste jaren welke 1914 voorafgingen werden te Nieuwpoort evenals in De Panne eenige loggersrompen opgetuigd in kotters enkel met groote mast en bezaan (fig. 7). Deze takelage gaf misschien enkele voordeelen van gemak van hanteering, doch ging het karakter et bij verloren. Nieuwpoort was ook de toevlucht van de schuiten van De Panne wanneer voor een orkaan of tempeest werd gevreesd.

Gedurende het tijdperk 1918-40 werd de vischvangst gemotoriseerd en werden de schuitentypes vereenvormd. De takelagen zijn weggevalen en dragen slechts hulpzeilen welke meer zijn bestemd om het slingeren te verminderen. De groote mast draagt het seninstelsel voorgeschreven door het reglement voor de zich op eigen kracht bewegende booten.

OOSTENDE is een goede haven met korte en breede vaargeul. Vóór 1914 en zelfs nog nadien waren er drie goed gekenmerkte types visschersschuiten: 1) de groote dundee of kits (fig. 8) met rond gat van 15 tot 18 m. lengte met ietwat volle vormen, voor vischvangst in volle zee tot IJsland. Er was ook de dundee (fig. 9) met overhang en spiegel zooals deze van Nieuwpoort en welke men insgelijks in de Fransche havens aantrof, evenals de Engelsche dundee (fig. 10), maar deze beide laatste kunnen niet als typisch van de Oostendse haven worden beschouwd; 2) de kotters met schuin spiegelgat « schiptje » (fig. 11) genoemd, diepe en breede schuit, hoog vooraan, 10 à 14 m. lang, getuigd met een mast en topmast met sterke want en stag, meestal naar voren aangehaald. Zij droegen brigantijnen-grootzeil, stagfok en zeer groote fok op boegspriet, een driehoekig topzeil en gaffeltopzeil. Deze eerste typen waren geheel overbrugd met kleine luikgaten. Het waren mooie schepen, flink zeehoudend en snelle loopers;

3) De garnaalschuit (fig. 12) van ongeveer 7 m. 50 lengte, voorzien van vier paar riemen en met loggerzeil opgetuigd.

Gewoonlijk ging de patroon, enkel vergezeld van een helper, ter vischvangst. Zij aarzelden niet van het zeil gebruik te maken bij hooge zee; deze schuiten waren uitstekende loopers.

's Zondags bleef gansch het flotelje, goed gelijnd, in de haven en het viel op hoe elke eenheid zich in goeden staat van onderhoud bevond; de deken geschuurd, de zeilen goed gespannen, alles in orde. Le takelage was opvallend door de zorgen en de kennis waarmede zij was vervaardigd en onderhouden.

Oostende kende de stoomvischvangst van 1884 en 85 af, jaren waarin de drie eerste stoomtrawlers « de Prima », de « Secunda » en de « Tertia » uitgerust werden. Het waren schepen van circa 40 ton met machines van 27 à 30 HP (fig. 13). In 1889 waren de nieuwe types van 24 tot 27 m. lang met scheepsruimte van 50 à 70 ton. Rond 1900 komen wij op 120 ton met machines van 300 à 500 HP. Deze gradueele vermeederen van ruimte en drijfkracht der trawlers is een gevolg der noodzakelijkheid de vischvangst in verder afgelegen waters te zoeken, wat de verplichting meebrengt meer ijs, kolen, mondvoorraad, enz... mee te voeren.

Na den oorlog 1914-18 werden de zeilers meer en meer voorzien van hulpmotoren, nadien werden nieuwe typen geschapen: motorbooten, deze maal van hulpzeilen voorzien (fig. 14). De motoren zijn gewoonlijk van het type Diesel, van 75 à 150 HP.

De groote trawlers met Dieselmotor werden in deze laatste jaren gebouwd; ze zijn van een gansch modern type en hebben de beste uitslagen opgeleverd. Het zijn werkelijk prachtige booten, sterk en goed zeehoudend, tevens zwierig, derwijze dat de « John » (fig. 15) gebouwd door ingenieur der marine W. N. Childsky, toebehoorende aan de rederij Brunet welke gelast werd in 1936 de Engelsche challenger « Endeavour » over den Atlantischen Oceaan te slepen, te New-York de bewondering afdwong der Amerikanen welke nochtans op gebied van scheepsbouw zeer knap zijn.

BLANKENBERGE bezit een kleine, goed geschutte toevluchthaven. Zij had in 1940 een groote hoeveelheid visschersbooten van het zelfde type als deze gedurende hetzelfde tijdperk in gebruik te Nieuwpoort; alle motorbooten met hulpzeilen.

Vóór 1914 kon men er nog de befaamde Heystse schuiten zien waarover wij verder spreken.

ZEEBRUGGE. Deze reede, beschut door den havendam gebouwd in de XXe eeuw, omvat een dok voor visschersbooten. Immer hetzelfde type van motorboot met hulpzeilen.

Gedurende de jaren welke de twee oorlogen scheiden, kon men er enkele typen van Hollandsche visschersschepen zien: blazers, botters, hengsten en hoogaarsen. Maar dit waren slechts enkele « extras », aangekocht in Holland en min of meer vreemd in onze havens van de Noordzee.

HEYST is alleen nog een badplaats sinds de haven van Zeebrugge werd gebouwd, maar tot in de XXe eeuw ankerden er nog visschersbooten juist lijk in De Panne. Nochtans was het type der booten geheel verschillend, meer verouderd en wij kunnen er bijvoegen dat de benaming « notendoppen » door de leken gebruikt om het even welk vaartuig aan te duiden, volkomen overeenkomt met onze Heystse schuiten. Kort, breed, hoog van boord en met afgeronde vormen, getuigd met

twee zeilen waarvan het grootste hoog en smal, bijna rechthoekig terwijl het voorzeil bijna vierkant was. De lengte van deze schuiten was circa 12 m. op 4 m. 50 breedte; zij waren voorzien van zijzwaarden (fig. 16).

Later zagen de visschers af van deze schilderachtige takelages en werden deze vervangen door het kottertuig.

Wij betwijfelen of zij er iets bij wonnen met het oog op het loopen of het zeehouden; wij vermoeden, evenals de visschers van De Panne, dat zij offerden aan de mode en aan hun vaartuig den vorm van een Engelsch yacht wilden geven (fig. 17). Dit liep op een misval uit en de folkloristische bekoering was gebroken.

Voortgaande ten Oosten komen wij in Holland en in de Schelde welke wij opvaren en waar wij, vreemd toeval, een Belgische haven in de Hollandsche wateren ontmoeten: de kleine visschershaven Boekhout. Het dorp raakt de grens en de haven bevindt zich een paar honderd meter meer ten Noorden, in de diepte van de « Sloe », kleine baai van de Oosterschelde en, naar ons vermoeden, oude uitmonding van het « Zwin » in de Schelde.

De booten, een dertigtal, zijn allen « Hoogaars », voornamelijk in zwang op de Schelde, met hun rechte en liggende voorsteven en hun breed naar binnen vallend berghout. Zij hebben een platten bodem en smalle zijzwaarden. Er waren twee types hoogaars (fig. 18); deze met spriettuig en de meer nieuwe, getuigd (fig. 19) met het hoog brigantijnzeil met gebogen gaffeltje.

Deze booten waren niet voorzien van bunn en vischten op garnaal. Thans zijn de meeste gemotoriseerd; men heeft van achteren he vrijboord verhoogd, de mast ingekort, een deel van het zeil weggenomen, kortom, men heeft er een soort monster van gemaakt (fig. 20).

Het grensdorp Kieldrecht bezit insgelijks zijn haven of schuilplaats op de Schelde met een tiental hoogaarsen en hengsten. Dit laatste type is gansch verschillend van de hoogaars, min sierlijk en meer verouderd maar niet minder karakteristiek. De voorsteven, minder schuin dan deze van de hoogaars, is vertikaal afgesneden in de hoogte (fig. 21). De flanken zijn binnengaande van af de waterlijn; de schuurlijst is niet goed geslaagd, zij bevindt zich van voren in de hoogte en is gesneden vóór het zwaard om te hernemen dichtbij de waterlijn tot bij de achtersteven waar ze niet is verlengd. De achtersteven, recht van profiel, is gezien op voorgroend, tamelijk puntig; platte bodem. Zooals meendeels de Hollandsche booten, droeg de hengst oorspronkelijk het spriettuig welke werd vervangen door het goed gekende zeiltuig met gebogen gaffeltje. Garnaal- en mosselschuiten. De twee voornoemde booten waren met vóórdek en soms met achterdek onder vorm van een kleine, lage kajuit. De kleine Hollandsche haven Bath voorbijgaande, komen wij terug in België en treffen er de schuilplaats Zantvliet, de kleine haven Doel en de haven van Antwerpen.

DE HAVEN VAN ANTWERPEN bezat verschillende types visschersbooten. Tot ever in het laatste kwart van de XIXe eeuw bestond een reeks tamelijk groote booten, met kottertuig « Antwerpsche sloep » (fig. 22) genoemd. Wij vermeenen dat met sloep niet « sloep » werd bedoeld; deze laatste is een vaartuig met slechts één stagfok (als wanneer de kotters er twee heeft) maar een in den zin van « schuit ». Zij hadden inderdaad den vorm van een schuit met vierkant gat. Deze booten gingen in zee vischen, op de Doggerbaank en tot in IJsland; zij waren voorzien van een bun en liepen binnen, geladen met levende visch.

De « knots » (fig. 23) was een boot met Hollandsche vormen, platte bodem, flanken en uiteinden afgerond, voorzien van zijzwaarden en oorspronkelijk getuigd met groot-zeil met lozen broek, op een grooten staanden gaffel bevestigd, met stagfok, fok op boegspriet en met topzeil. De knots was met bun gebouwd.

De stroom meer opvarend ontmoeten wij de Mariakerkse jol (fig. 24), schuit van 5 m. 50 lengte, met ronde vormen en voorzien van bun; van vóórdek voorzien vischte zij in de rivieren, voornamelijk op paling welke zij naar den vroegmarkt van Antwerpen brachten.

Altijd meer stroomopwaarts, te Baasrode, gekend om zijn scheepswerven, bevond zich tot vóór den oorlog 14-18 een flotielje van groote botters (fig. 25), typeboten van de Zuiderzee en 't was in deze zee dat de botters van Baasrode paling gingen vangen. Zij waren gebouwd met hún en sleepten tevens manden, gevuld met paling. De visch kwam alzoo levend en goed uitgespuwd tot op de markten van Mariakerke en Baasrode. Het was in 1896 dat Baasrode een vijftiental echte Zuiderzeesche botters aankocht; later werden zij ter plaats gebouwd.

De botter heeft een platte bodem maar bezit afgeronde flanken en uiteinde, hooge voorsteven en lage achtersteven, mast in het midden der lengte, draagt een smal grootzeil en een onmetelijke fok welke aan het achterste van den mast zit. De zwaarden zijn smal.

Vóór 1914 kon men overal in Holland en in de Belgische scheldewateren de «schouw» (fig. 26) ontmoeten, boot welke een bodem bezit welke voor- en achteraan is verheven en door dit feit van voorsteven is onthoofd. Zij had de mast fel naar voren geplaatst; deze welke wij hebben gekend droegen de klassieke Hollandsche takel met het gebogen gaffeltje; maar de schouw is zeer oud en zij werd vernoemd in het zeevaartreglement van het «Zwin».

Gezien het gaat om visschersbooten, mogen wij de eenvoudige vaartuigen niet vergeten welke wij in alle hoeken van onze havens, kanalen en rivieren aantreffen: het punt met vierkantig net.

En om te eindigen, een melding aan de palingvisschers waarvan het drijvend materiaal alleen bestaat uit een regenscherm. Het tuig is open en rust in water; de visscher, gezeten dicht bij het water, houdt een stok vast waaraan een koord is gehecht. Aan het einde der koord is een kluwen aardworm bevestigd welke in het water wordt gedompeld. De paling haakt zich met de tanden in het kluwen, wordt vlug uit het water geheschen en in den open regenscherm geworpen. Deze methode van visschen wordt «nachts toegapast» en wordt «peuren» genoemd.

Later reyen wij meer bijzonderheden en teekeningen van de voornaamste visschersboot-typen waarvan melding in onderhavig artikel.

UIT WAT BESTAAT HET VLEESCH VAN VISCH?

Het vleesch van den visch, ontdaan van zijn 30 à 50 % afval, bevat 15 à 20 % stikstofhoudende stoffen; naar de tabel van Aignier, bevat de kabeljauw er 16 %, de haring 17, de makreel 19, de sardijn 22.

Voor het vet zijn de verschillen zeer groot. De magere vissen, zoals de snoek, de pollak, de wijting, de tong, bevatten minder dan 1 % vet; onder de vette vissen, bevat de makreel 8 % vetstoffen, de zalm 10 %, de rivierpaling 27 %.

Hinard deed opmerken dat het vetgehalte in groote mate verschilt voor eenzelfde soort vissen.

Zoo heeft hij de cijfers 8,84 en 18,78 % gevonden in het vleesch van haringen die op hetzelfde tijdstip werden gevischt (winter 1921).

Over het algemeen blijkt het dat, bij de zeevissen, het vetgehalte grooter is in den zomer.

Evenals voor het vleesch van de zoogdieren, bestaat er een soort evenwicht tusschen de verhouding vet en deze van het samenstellende water. Het water vertegenwoordigt gemiddeld 80 % van het gewicht van het vleesch van den visch, maar voor een vetten visch als de makreel bedraagt het watergehalte slechts 71 %, terwijl de tong, die een magere visch is, 82 % water bevat. Legende en Farge hebben erkend dat de sardijn in de Lente 75 % water bevatte, en slechts 65 % bij het einde van den Zomer.

De stikstofhoudende bestanddeelen schijnen minder overvloedig te zijn bij de vissen dan bij het slachtee.

De koolwaterstoffen ontbreken.

De asch schommelt rond 1,2 %.

Het vleesch van den visch bevat A- en B-vitaminen in zeer veranderlijke verhoudingen. De A-vitaminen komt overvloedig vóór in de vetstoffen, vooral in de oliën van de organen (lever).

AFBAKENING DER MARKTGEBIEDEN

Teneinde aan de kleinhandelaars en aan al de belanghebbenden toe te laten zich tot de bevoegde instanties te wenden geven wij hieronder een volledige lijst van de verschillende marktgebieden met naam en adres van den marktleider.

MARKTGEBIED : KUST

Marktleiders: te Oostende: Schreiber A., Kerkstr., 22, Oostende; te Nieuwpoort: Borrey Ed., Oosten-destraat, 12, Nieuwpoort; te Blankenberge: Asaert P., de Smet de Nayerlaan, 23. te Zeebrugge: Raes Al., Kustlaan, 16. Gemeenten: De Panne, Koksijde, Oostduinkerke, Nieuwpoort, Lombardsijde, Westende, Middelkerke, Oostende, Bredene, Wenduine, Uitkerke, Blankenberge, Heist, Knokke.

MARKTGEBIED : BRUGGE

Marktleider: Dubois Joris, Ridderstraat, 22, Brugge. Afbakening: Provincie West-Vlaanderen: a) plus de gemeente Maldegem; b) min de gemeenten van het kustgebied.

III MARKTGEBIED : GENT

Marktleider: Borrey Robert, Augustijnenkaai, 5, Gent. Afbakening: Provincie Oost-Vlaanderen: a) plus de gemeenten: Lessen, Ath; b) min de gemeenten: Lokeren, Waasmunster, Zele, Hamme, St-Niklaas, Temsche, Beveren, St-Gillis-Waas, Melsele, Kruisbeke.

IV MARKTGEBIED : ANTWERPEN

Marktleider: De Lathouwer Henri, St-Michielskaai, 4, Antwerpen. Afbakening: Provincie Antwerpen: plus de Limburgsche gemeenten: Lommel, Overpelt, Neerpelt, Leopoldsburg, Koersel, Heusden, Tessenderloo; plus de Oost-Vlaamsche gemeenten: Lokeren, Waasmunster, Zele, Hamme, St-Niklaas, Temsche, Beveren, St-Gillis-Waas, Melsele, Kruisbeke.

V MARKTGEBIED : LUIK

Marktleider: Faniel, adres nog niet vastgesteld. Afbakening: Provincie Luik, plus provincie Luxemburg; plus de Limburgsche gemeenten Bree, Maaseik,

Eisden, Lanaken, Genk, Zonhoven, Hasselt, Diepenbeek, Alken, St-Truiden, Tongeren; min de gemeente: Seilles.

VI

MARKTGEBIED : CHARLEROI

Marktleider: M. Jeitz, 20, rue du Collège, Charleroi. Afbakening: Provincie Namen, plus de Henegouwsche gemeenten: Zinnik, 's Gravenbrakel, Ecaussinnes d'Enghien, Ecaussinnes - Lalaing; groot La Louvière, groot Charleroi, Thuin, Anderlues, Leval-Trahegnies, Binche, Carnières, Chapelle-lez-Herlaimont; plus de Luiksche gemeente Seilles.

VII

MARKTGEBIED : BRUSSEL

Marktleider: Arys Joz., Vischmarkt, Brussel. Afbakening: Provincie Brabant.

VIII

MARKTGEBIED : BERGEN

Marktleider: Backaert Roger, 20, rue des Compagnons, Bergen. Afbakening: Provincie Henegouwen, min de gemeenten: Zinnik, 's Gravenbrakel, Ecaussinnes d'Enghien, Ecaussinnes-Lalaing, groot La Louvière, groot Charleroi, Thuin, Anderlues, Leval-Trahegnies, Binche, Carnières, Chapelle-lez-Herlaimont, Lessen, Ath.

DE VERSCHILLENDE SOORTEN GEROOKTE HARING

Er schijnt naar aanleiding van den gerookten haring een misverstand te zijn opgezezen onder de kleinhandelaars in visch van elke centra van het land.

Inderdaad, in zekere gewesten blijft men vasthouden aan de reeds zeer oude mening dat de blanke gerookte haring doorgaans minder gezouten is dan de goudgele zoete haring die, in de jongste jaren, bij den aanvang en in den loop van het haringseizoen werd verkocht.

De voorafgaande bewerkingen zijn nochtans dezelfde voor beide soorten. Het eenige verschil tusschen deze laatste is te zoeken in het feit dat de goudgele zoete haring enkele uren meer aan de werking van den rook (het rooken) wordt blootgesteld.

Met het doel elke verwarring te vermijden, heeft de XVIIIe Hoofdgroepering zoo pas schikkingen genomen opdat voortaan, en tot nader bevel, alleen de goudgele gerookte haringen op de markt zouden worden gebracht.

Er dient nochtans in aanmerking genomen dat er twee soorten goudgele gerookte haringen bestaan, die niet op dezelfde manier dienen verbruikt: het zijn de goudgele zoete gerookte haringen die gedurende den vischtijd worden verkocht, en de goudgele half-gezouten, die slechts bij het einde of na het vischseizoen op de markt verschijnen.

De goudgele zoet gerookte haring: deze wordt verkregen bij den aanvang en tijdens het seizoen, hij wordt bereid met verse haring die zeer licht gezouten en voldoende gerookt wordt om na het verlaten van de rookerij ongeveer vier dagen te worden bewaard.

Hij is bijzonder geschikt om warm bereid te worden, hetzij geroosterd, gebraden of in den oven gebakken, en vergt niet absoluut de toevoeging van vetstoffen voor de bereiding. Daar hij evenwel slechts zeer licht gezouten wordt en dan ook minder lang kan worden bereid, is het raadzaam hem dadelijk te verbruiken.

De goudgele half-gezouten haring: wordt op de markt gebracht bij het einde of na den vischtijd, en wordt bereid met in het zout bewaarden haring, die ontzouten wordt vóór hij in de rookerij terecht komt. In tegenstelling met de voorgaande soort (de goudgele zoet gerookte haring), is hij bijzonder geschikt om rauw te worden gegeten.

Hij komt niet voor warme bereidingen in aanmerking, door hij heel wat meer is gezouten dan de voorgenoemde soort.

Hij kan ongeveer acht dagen na het rooken goed worden bewaard. Feitelijk kan tusschen de twee soorten slechts een onderscheid worden gemaakt op grond van het zouten, daar de goudgele zoet gerookte haring slechts heel licht gezouten wordt en als zodanig onmiddellijk wordt behandeld, terwijl de goudgele half gezouten haring vóór het rooken wordt geweekt, maar nochtans heel wat zouter blijft dan de eerste, daar hij min of meer lang in het zout blijft liggen.

Om den verbruiker in staat te stellen zich rekenschap te geven van de te koop aangeboden soort, zullen kleine aanplakbiljetten met nuttige aanwijzingen in verband met de bereiding, ter beschikking van de kleinhandelaars in visch worden gesteld. Zij dienen op een goed zichtbare plaats in hun winkels aangebracht.

De kleinhandelaars zullen worden verzocht den verbruiker telkens op de hoogte te houden van de te koop aangeboden soort.

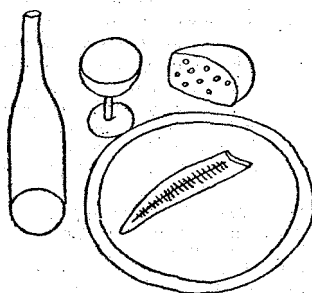
RECEPTEN voor de bereiding van haring

Zooals wij op de eerste bladzijde vermelden, zullen de verbruikers dit jaar een «Haringkaart», geldig voor het seizoen 1943-1944, ontvangen. Drie bladzijden der kaart bevatten raadgevingen aan de huisvrouwen in zake de wijze waarop haring moet geleidigd, gereinigd, ingelegd en bereid worden. Wij publiceeren ze hieronder.

I. Bewaren van haring

De haring kelen en de ingewanden wegnemen.

Men kan eveneens den haring volledig kuischen d.w.z. den kop afsnijden, den buik openmaken en de ingewanden wegnemen.

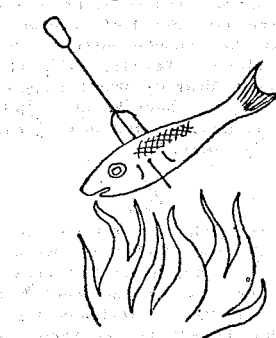

Zonder ze te wasschen, legt men de haringen goed dicht op elkaar in een vat met afwisseling van een laag zout en een laag haring. Goed zorgen dat de haringen volledig en genoeg met zout bedekt zijn. Goed afsluiten. Na een zekeren tijd zal het zout zich omzetten in een bruine vloeistof (pekkel). Van tijd tot tijd nazien of de pekkel de haringen goed bedekt, zoniet zal men zout bijvoegen. De aldus opgelegde haring houdt verschillende maanden goed.

II. Reinigen van verse of ingelegde haring

De verse of ingelegde haring zal op volgende wijze gereinigd worden:

1. kop afsnijden;
2. de schubben verwijderen door den haring te krabben met den

scherpen kant van een mes (in de richting van den staart naar den kop). Wanneer het gaat om ingelegden haring, kan men hem ook villen in plaats van te ontschubben;

3. de haring opensnijden en van binnen volledig kuischen;
4. de haring goed wasschen.

III. Bereiding

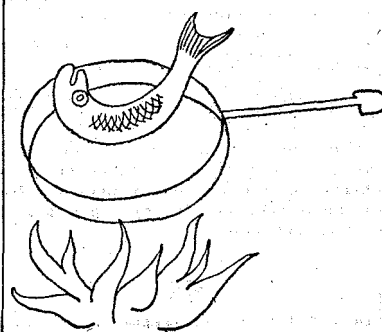
A. Versche Haring

1. Gebakken.

De haring goed gekuischt, gewasschen en gedroogd in een pan leggen, na er een weinig vetstof in gesmolten te hebben en op een heet vuur bakken.

2. Gekookt.

Indien men over geen vetstof beschikt, kan men den gekuischten haring in kokend water leggen waaraan men het volgende heeft toegevoegd: een weinig azijn, peper, zout, thym, laurier; gedurende vijf minuten zachtjes laten koken. Men dient warm op met een mostaardsaus.

3. Geroosterd.

Langs beide zijden van den rug van den haring een kerf maken en roosteren.

4. Ingelegd of gestoofd.

Men bereidt een pekelsaus samen-gesteld uit de helft water, de helft azijn, ajuin, thym, laurier, peperbollen, citroen (of citroenpoeder); den gekuischten haring in een vat of een pot leggen, de pekkel er overgieten, het vat sluiten (om den geur te bewaren), ten minste vier en twintig uren laten liggen. De haring bewaart acht dagen.

5. Escavèche.

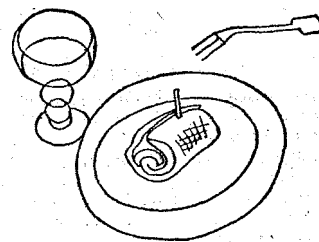
Men kan ook het hierboven ver-melde mengsel laten koken mits de hoeveelheid azijn te verminderen en er enkele schijfjes wortelen en gelatinebladen bij te voegen; de kokende saus giet men op den haring. Ten minste vier en twintig uren laten liggen. Bewaart drie à vier dagen.

B. Gezouten Haring

De haring dient eerst ontzouten te worden door hem gedurende vier

en twintig uren in koud water te laten liggen.

Men kan ze bereiden volgens recepten 4 en 5.

Men kan haring ook bereiden volgens de recepten 1, 2 en 3 maar de smaak zal niet zoo fijn zijn als bij verschen haring.

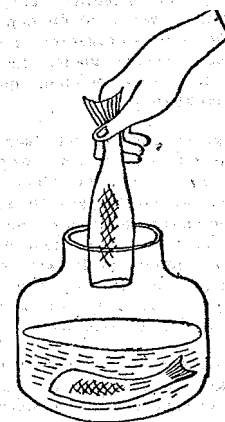
Zoete drooge haring.

De haring slechts gedurende twaalf uren ontzouten, hem vervolgens in een overdekte maar goed verluchte plaats leggen (in den tocht); na een of twee dagen wanneer deze goed droog is, kan men hem gebruiken als droge zoete haring.

C. Gekookte Haring

Deze haring kan men op volgende wijze bereiden.

1. Het eenvoudigste is den haring te fileeren en deze op te dienen op sneden geroosterd brood;
2. Roosteren is een andere wijze van bereiden die nogal veel gebruikt wordt;
3. Oorlogscaviar: Men fileert den haring, men snijdt de filets in heel kleine stukjes, men verbrijzelt ze of beter men maakt ze door een molen, men voegt er

een weinig boter, ajuin en pe-tersilie bij en men dient op als vischpastij.

REGLEMENTEERING

Uit het « Staatsblad »

Van 22 Oct. tot 17 Nov. 1943

Staatsblad van 22 October 1943 :
Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie. Hoofdgroepering « Tuinbouwproducten ». Bekendmaking nr 15 ter wijziging van bekendmaking nr 13 genomen ter uitvoering van artikel 4 van het besluit d.d. 15 Juni 1942, betreffende de ordening der markt van groenten en fruit.

*

Staatsblad van 23 October 1943 :
Rondzendbrief aan de gemeentediensten voor ravitaillement en rantsoenering. Verlenging tot 15 November 1943, van den geldigheidsduur der bijzondere zegels nr 3 van type G. — Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie. Bericht betreffende de speciale verdeling van bereide vleeschwaren (November 1943).

*

Staatsblad van 28 October :
Besluit d.d. 18 October 1943, houdende vaststelling van de maximumprijzen van kandijsuiker en kandijstroop. Erratum.

*

Staatsblad van 29 October 1943 :
Omzendbrief aan de heeren burgemeesters, betreffende de uitvoering van het besluit d.d. 1 October 1942, in verband met de mobilisatie van voederbieten en halfsuikerbieten.

*

Staatsblad van 1, 2, 3 November 1943 :
Mobilisatie van den oogst 1943. Uitvoeringsmaatregelen. Aanvullend bericht betreffende de conditionering der granen van den oogst. Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie. Hoofdgroepering « Aardappelen ». Wijzigingen aan de lijsten der koopers en grossiers.

*

Staatsblad van 6 November 1943 :
Besluit houdende vaststelling der maximumprijzen van haring en sprot van het seizoen 1943-1944.

*

Staatsblad van 8-9 November 1943 :
Besluit houdende wijziging van art. 6 van de wet van 4 Aug. 1890 betreffende de vervalsching van levensmiddelen.

*

Staatsblad van 10 November :
Besluit betreffende de verdeling van zeepkaarten voor de periode van 1 Nov. tot 29 Febr. 1944.

*

Staatsblad van 13 November :
Besluit betreffende de rantsoenering der zeep.

*

Staatsblad van 17 November :
Lijst van afwijkingen en prijsvaststellingen toegestaan door het Commissariaat voor Prijzen en Loonen.

Bericht aan de reeders en schippers der visscherij

De Waterschout der kust te Oostende deelt ons mede, dat de heeren reeders en/of schippers worden verzocht zich op het bureau van het Waterschoutambt te willen aanbieden ten einde bezit te nemen van hun reisbladen voor de jaren 1941 en 1942. Zij zijn verplicht deze reisbladen te bewaren gedurende een termijn van 5 jaren, ten einde ze te kunnen vertoonen op ieder verzoek van het Bestuur van Zee-zeven.

Benoemingen in den Raad der Centrale « Visch en Visscherijproducten »

Bij verordening dd. 4 Augustus 1943 van de Corporatieleider, goedgekeurd door den Secretaris-Generaal, worden benoemd tot leden van den Raad der Centrale « Visch en Visscherijproducten » :
De heeren :
Willems, Paul, directeur a. i. der hoofdgroepering « Visch- en Visscherijproducten », woonachtig te Brussel;
Morel, Georges, beheerder van de

Conservatie N. V. Ostendia, woonachtig te Brugge ;
Van den Abeele, Antoon, rooker en inlegger, woonachtig te Brugge;
Van den Bemden, Maurice, invoerder, woonachtig te Antwerpen;
Krijn, Hubert, afgevaardigde-beheerder der Anc. Et. John Krijn, te Antwerpen, woonachtig te Antwerpen;
Cornelis, Pierre, beheerder van de N. V. Conservatie Globus, woonachtig te Denderleeuw.

Verder lezen wij in het « Belgisch Staatsblad » van 28 October 11 :
Bij verordening van 23 Juli 1943 van den leider der Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie, die van kracht is geworden op 1 Augustus 1943 en goedgekeurd werd door den Heer Secretaris-Generaal van het Ministerie van Landbouw en Voedselvoorziening, werd de H. Coppie-ters 't Wallant Y.-F.-P., aangesteld tot Directeur van de Centrale « Visch en Visscherijproducten ».

Aanstelling van nieuwe marktleiders

Van 1 November af is de Heer Georges Faniel, benoemd tot marktleider a.i., te Luik, tijdelijk adres: 18, Quai sur Meuse.
De Heer Roger Backaert werd als marktleider te Bergen benoemd. Adres : 20, rue des Compagnons.

Adresverandering

Van 1 November af is het Distributiebureau Brugge, gevestigd in de Ridderstraat, 22, gelijkvloers. Telefoonnummer 316.08. De eerste verdieping is aan het marktbureau voorbehouden. Telefoonnummer: 319.06.

Aanvraagmodaliteiten voor motorbrandstoffen

Het stadsbestuur van Oostende, dienst voor brandstofbedeling, deelt mede:

Van 1 November af zal de motorbrandstofdistributie ten behoeve van motorvisschersvaartuigen als volgt geschieden:

Oostende: De visschers of reeders bieden zich persoonlijk, voorzien van hun toekenningsboekje, bij onze dienst voor motorbrandstoffen aan en tekenen voor ontvangst.

Nieuwpoort, Zeebrugge, Blankenberghe en gebeurlijk Duinkerken: de vertegenwoordigers der hoofdgroepering « Visch en Visscherijproducten » bieden zich met de toekenningsboekjes, der respectievelijk uit hun ambtsgebied varende visschersvaartuigen, bij onze bevoegde dienst aan, en leggen aldaar « in duplo » en behoorlijk ingevulde aanvraag om motorbrandstoffen (model III) voor. De keerzijde van bedoelde aanvraag zal vermelden:

1) de door ieder vaartuig afzonderlijk aangevraagde hoeveelheid motorbrandstoffen;

2) de overeenstemmende door onze distributiedienst, voor ieder vaartuig afzonderlijk, uitgereikte mobo-nummers in te vullen door onze diensten.

Terwijl één der exemplaren van het model III door den vertegenwoordiger der hoofdgroepering onder teekend wordt voor ontvangst, neemt hij het ander exemplaar mee, ten einde de belanghebbende visschers of reeders bij het hun overhandigen der boekjes met mobo's, naast de vermelding der toegekende hoeveelheden, eveneens te laten tekenen voor ontvangst. Ook dit exemplaar van het model III zal zoo spoedig mogelijk bij onze distributiedienst terug moeten ingeleverd worden. Aan bovenstaande onderrichtingen zal streng de hand worden gehouden.

De mazoutbedeling

Onze visschers hebben ondervonden dat voor November de mazoutbedeling verlaagd is geworden. Heel waarschijnlijk gaat het hier om een tijdelijken maatregel en zal de bedeling van mazout gedurende het haringseizoen verhoogd worden.

Nieuwe basisdocumenten

Met ingang van het volgend haringseizoen zullen er door de hoofdgroepering nieuwe basisdocumenten gebruikt worden. Het zijn :

- 1) De ontvangst- en afleveringsbewijzen.
- 2) 4 nieuwe types vervoerdocumenten.

Deze documenten zullen mechanisch behandeld worden door den Centralen Mechanographischen Dienst. De Hoofdgroepering zal tijdig de noodige instructies geven aan de personen en diensten die deze documenten moeten invullen.

Lossen van de schepen gedurende het sprotseizoen

Wij vestigen de aandacht van de belanghebbenden op het feit dat men gedurende het sprotseizoen voor het lossen de orde bij het binnenkomen der schepen zal handhaven.

Klasseeren van sprot

De sprot wordt geklasseerd door den marktleider der hoofdgroepering « Visch en Visscherijproducten ». De marktleider zal bijgestaan worden door een keurings-commissie en bestaat uit vertegenwoordigers van de visschers en groothandelaar-verzenders.

De vertegenwoordigers van de visschers werden door de hoofdgroepering « Visch en Visscherijproducten » aangeduid op voorstel van de Vakgroepering « Reeders en Reeders Visschers ».

Besluit d. d. 4 November 1943 houdende vaststelling der maximumprijzen van haring en sprot van het seizoen 1943-44

Artikel één. — Het is eenieder verboden navolgende producten aan te bieden, te verkoopen of te koopen tegen hogere prijzen dan deze vastgesteld bij onderhavig besluit.

Art. 2. — De maximumprijzen van haring en sprot van het seizoen 1943-1944 worden vastgesteld als volgt :

A. — Haring :

- I. Versche haring :
a) af visscher, op kaal ..... fr. 5.25
b) af groothandelaar-verzender op wagon of wagon 6.15
c) franco magazijn kleinhandelaar buiten het kustgebied 7.65
d) aan verbruiker in het kustgebied 8.50
e) aan verbruiker buiten het kustgebied ..... 10.—
- II. Gerookte haring :
a) af rookerij, op wagon of wagon 13.—
b) franco magazijn kleinhandelaar 15.50
c) aan verbruiker 18.50

III. Ingelegde haring :

- a) af inleggerij, op wagon of wagon 5.95
b) franco magazijn kleinhandelaar 7.50
c) aan verbruiker ..... 16.—
- IV. Haring in tomatensaus :
per doos van 850 gr. netto (overeenkomende met minim. 1 k. 200 versche haring), af fabriek, op wagon of wagon ..... fr. 22.85

B. Sprot :

- I. Versche sprot :
a) af visscher, op kaal :
voor sprot van eerste klasse... 7.—
voor sprot van tweede klasse ... 6.—
voor sprot van derde klasse ... 4.50
voor niet geklasseerde sprot ... 1.—
- b) af groothandelaar-verzender, op wagon of wagon :
voor sprot van eerste klasse ... 8.25
voor sprot van tweede klasse ... 7.10
voor sprot van derde klasse ... 5.45
voor niet geklasseerde sprot 1.25

- c) franco magazijn kleinhandelaar buiten het kustgebied :
voor sprot van eerste klasse... 10.—
voor sprot van tweede klasse ... 8.75
voor sprot van derde klasse ... 6.90

d) aan verbruiker in het kustgebied :

- voor sprot van eerste klasse... 11.—
voor sprot van tweede klasse... 9.50
voor sprot van derde klasse... 7.50

e) aan verbruiker buiten het kustgebied :

- voor sprot van eerste klasse... 13.—
voor sprot van tweede klasse... 11.50
voor sprot van derde klasse... 9.—

Sprot van eerste klasse is deze die maximum 15 t.h. niet gangbare sprot bevat.

Sprot van tweede klasse is deze die meer dan 15 t.h. en maximum 30 t.h. niet gangbare sprot bevat.

Sprot van derde klasse is deze die meer dan 30 t.h. en maximum 40 t.h. niet gangbare sprot bevat.

Het klasseeren van de sprot wordt gedaan bij het afleveren aan de groothandelaars-verzenders, door den plaatselijken marktleider der hoofdgroepering « Visch en Visscherijproducten », daartoe bijgestaan door vertegenwoordigers van de visschers en van de groothandelaars-verzenders, die als dusdanig door voornoemde hoofdgroepering erkend zijn.

Sprot van minder dan 8 centimeter lengte wordt niet als gangbare sprot aangezien. Voor de sprot van eerste en tweede klasse worden daarenboven ook dikkoppen en paljassen niet als gangbare sprot aangezien.

II. Gerookte sprot :

- a) af rookerij, op wagon of wagon 16.45
b) franco magazijn kleinhandelaar 19.30
c) aan verbruiker ..... 23.—

III. Sprot in tomatensaus :

- per kist van 100 dozen 1/4 club, af fabriek, op wagon of wagon... 394.—
per kist van 100 dozen 1/8 club, af fabriek, op wagon of wagon ... 304.—

IV. Rookerijafval (gezouten) :

- per kilogram, af rookerij, op wagon of wagon 0.50

Art. 3. — Alle in artikel 2 vermelde prijzen gelden voor waar van goede kwaliteit, overeenkomstig de terzake door de hoofdgroepering « Visch en Visscherijproducten » gegeven richtlijnen. Voor minder goede kwaliteit zal, op advies van den marktleider, een aangepaste vermindering op de prijzen worden toegepast. Bij eventueelen aankoop onder den vastgestelden maximumprijs moet de voortverkooper eveneens onder den vastgestelden maximumprijs blijven, zoodanig dat zijn winstmarge hoogstens het verschil tusschen de voor de twee betrokken handelstrappen vastgestelde maximumprijzen bedrage.

De vastgestelde prijzen voor haring gelden slechts ten beloope van een aanvoer van maximum 20 miljoen kilogr. Bij hooger aanvoer zullen de prijzen voor deze hoeveelheden bij speciale beslissing vastgesteld worden.

Art. 4. — §1. De visscher is ertoe verplicht bij aflevering aan de afnemers een overgewicht te geven van 4 t.h.

§ 2. De groothandelaar-verzender is ertoe verplicht het door den visscher overeenkomstig § 1 afgeleverde gewicht door te zenden naar de groothandelaars-verdeelders of de verwerkers. Hij is er tevens toe verplicht te zorgen voor een degelijke aangepaste verzeding der waar en deze, desgevallend, op advies van den marktleider, van het noodige ijs te voorzien.

§ 3. Voor wat de leveringen aan de kleinhandelaars aangaat, gelden de volgende bepalingen :

Wanneer het magazijn van den kleinhandelaar gelegen is binnen een straal van 10 kilometer van de verdeelingsplaats van den groothandelaar-verdeeler, kan de kleinhandelaar door den marktleider verplicht worden de waren bij den groothandelaar-verdeeler af te halen. In dit geval dient hem echter door den groothandelaar-verdeeler een vergoeding uitgekeerd te worden ten bedrage van 10 centiem per kilogram of per bokaal van 250 gram en van 15 centiem per bokaal van 500 gram, indien de afstand van zijn magazijn tot de verdeelingsplaats ten hoogste 5 kilometer bedraagt; is deze afstand grooter dan 5 kilometer, dan wordt de vergoeding bepaald op 15 centiem per kilogram of per bokaal van 250 gram en 25 centiem per bokaal van 500 gram.

Art. 5. — § 1. Er wordt een egalisatiefonds opgericht, dat gespijsd zal worden door de sommen en volgens de bepalingen hieronder vermeld. De hoofdgroepering « Visch en Visscherijproducten » is belast met de organisatie en de administratie van dit fonds.

Bij de liquidatie van dit laatste zal de bestemming van het eventueel saldo, bij onderling accoord, bepaald worden door het Ministerie van Landbouw en Voedselvoorziening en het Commissariaat voor Prijzen en Loonen, op voorstel van de voornoemde hoofdgroepering. Het saldo van het egalisatiefonds opgericht bij artikel 3 § 3, van het besluit dd. 15 Februari 1943 houdende vaststelling der maximumprijzen van haring wordt gestort in het bij onderhavig artikel ongerichte egalisatiefonds.

§ 2. a) De vervoerkosten voor het verzenden van de waar van den groothandelaar-verzender naar de verdeelingsplaats of het magazijn van den groothandelaar-verdeeler of den verwerker, alsmede de voor dit vervoer betaalde verzekeringskosten, worden per kilogram gelijkmatig verdeeld onder al de groothandelaars-verdeelders en verwerkers van het land, en dit door de hoofdgroepering « Visch en Visscherijproducten ».

b) De bepaling onder littera a) geldt ook voor de vervoerkosten voor het verzenden van gerookte producten van den verwerker naar den groothandelaar-verdeeler en voor het terugzenden der ledige verpakkingen.

c) De bepaling onder littera a) geldt eveneens voor de vervoerkosten voor het verzenden der bokalen van den inlegger naar den groothandelaar-verdeeler en voor het terugzenden der ledige verpakkingen; deze kosten worden gelijkmatig verdeeld per bokaal van 250 gram of per bokaal van 500 gram.

d) De groothandelaars-verdeelders en de verwerkers zullen hertoe aan het egalisatiefonds afdragen :

- 50 centiem per kilogram verschen haring of sprot;
- 30 centiem per kilogram gerookte haring of sprot;
- 25 centiem per bokaal van 250 gram;
- 40 centiem per bokaal van 500 gram.

Art. 6. — Als kustgebied dient voor de uitvoering van onderhavig besluit aanzien te worden het grondgebied van de gemeenten die door den voorzitter der hoofdgroepering « Visch en Visscherijproducten » als dusdanig worden aangeduid.

Art. 7. — Het besluit dd. 15 Februari 1943, houdende vaststelling der maximumprijzen van haring, wordt ingetrokken.

Art. 8. — De inbreuken op onderhavig besluit worden opgespoord, vastgesteld, vervolgd en bestraft overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk III van de besluitwet dd. 27 October 1939 (gewijzigd bij de besluitwetten dd. 11 en 14 Mei 1940 en door de volgende besluiten ter aanvulling van de maatregelen voor het verzekeren van de bevoorrading van het land en voor het voorkomen en het beteugelen van de misbruiken in den handel in sommige eet- of koopwaren; van het besluit dd. 20 Augustus 1941 (gewijzigd door het besluit dd. 15 December 1942), houdende oprichting van het Bestuur der Controlediensten, en van het besluit dd. 29 Juni 1942, gewijzigd door het besluit van 25 Februari 1943, houdende instelling van een administratieve procedure.

HANDELAARS OPGELET !

Al de handelaars die ressortiseeren onder de N.L.V.C. worden verzocht op duidelijke wijze het voorwerp hunner stortingen aan de Corporatie te vermelden. De noodige aanduidingen moeten vermeld worden op de strook van het stortingsbulletijn, welke ook den aard weze van de betaling en den Dienst waarvoor zij is bestemd.

BIJ EEN UITGAVE VAN DE N.L.V.C.

Twee jaar geleide landbouw- en voedings-economie in België

De Dienst voor Pers en Propaganda bij de N. L. V. C. heeft voor een paar weken een belangrijk werk uitgegeven over de activiteit van de Corporatie gedurende 1940 tot 1942, onder den titel « Twee jaar geleide landbouw- en voedings-economie in België ».

Het gaat hier om een boekdeel van 250 bladzijden groot formaat, overvloedig geïllustreerd en zeer keurig aangeboden.

Het doel van het werk, zooals duidelijk blijkt uit de inleiding van den Heer Willem Melis, Hoofd-directeur van den Dienst voor Pers en Propaganda bij de N. L. V. C., is de elite van ons land te doen overtuigen van de noodzakelijkheid en de wettigheid van het door de N. L. V. C. ondernomen werk.

Zoo men onder den naam Corporatie een dienst heeft opgericht, beaamt met de ordening van de productie en het verbruik is dit heel en al in overeenstemming met onzen toestand vóór en gedurende den oorlog.

Vóór den oorlog werd de helft van onze behoeften door den invoer gedekt. Van 28 Mei 1940 af was onze landbouw plotseling op eigen bodem aangewezen. Deze toestand was heelmaal nieuw, heel en al verschillend zelfs van dezen gedurende den vorigen oorlog.

Terwijl gedurende den eersten wereldoorlog onze bevoorrading grotendeels was verzekerd door den invoer van het Nationaal Hulpcomité, was ditmaal niets van dien aard mogelijk: noch graan noch wit brood uit Amerika en Nederland, noch rijst noch spek uit Amerika! Sedert 28 Mei 1940 hadden wij nagenoeg niets meer ingevoerd, tenzij wat graan uit Frankrijk, Duitsland en Nederland, hier wat vleesch, daar wat vetstoffen en wijnen en likeuren, gedroogde vruchten — in het kort producten welke nagenoeg van geen tel zijn voor de massa van levensmiddelen die een land van acht en een half miljoen inwoners noodig heeft.

Bij zoo'n nieuwen en catastrofaalen toestand paste een radicaal middel: ordening, etatisme, in het kort de oplossing van den wanhoopstoestand en vooral moest een administratie met deze zaak worden belast. Deze administratie moest zoo vlug mogelijk in het leven worden geroepen, daar het onmogelijk was de activiteit en de diensten van het Ministerie van Landbouw en Voedselvoorziening uit te breiden. Dit legt de Heer de Winter, secretaris-generaal, klaar en duidelijk in het eerste artikel uit.

« Het was onmogelijk om deze reuzentaak te vervullen, uitsluitend beroep te doen op diensten van het departement, zelfs al werden zij naar behoren aangevuld, omvormd, vervolledigd ».

« Wegens de vele formaliteiten, waarmede in het Staatsbestuur soortgelijke omvormingen gepaard gaan, zouden de gebeurtenissen, in zake voedselvoorziening ons met reuzenschreden zijn voorbijgerend, vooraleer wij hadden kunnen beschikken over noodige credieten, personeel, materiaal, lokalen, e. d. De stroom, dien wij moesten oproeien, zou ons hebben meegesleurd. Reeds in 1938, toen niemand aan den oorlog en zijn verschrikkelijke gevolgen dacht, verklaarde de Minister van Landbouw voor den Senaat, dat de strenge reglementen, waaraan het Administratief kaderwerk van den Staat onderworpen is, het niet toelieten zich met de gewenschte soepelheid aan te passen aan de menigvuldige toestanden van zeer verschillende aard die zich alle dagen voordoen en waarbij men nochtans ten spoedigste een houding dient aan te nemen ».

« Volgens de van kracht zijnde wetgeving moeten al de ontvangsten van den Staat gestort worden in de Schatkist en moeten al de uitgaven worden teruggetrokken op de begroting ».

« Bovendien moeten al de verrichtingen van financieel aard geschieden overeenkomstig de wet van 1846 op de Staatscomptabiliteit; ook mag er geen enkele uitgave gedaan worden dan uit een auctorment van een reeks bestuursformaliteiten die niet verenigbaar zijn met de noodwendigheden van een lenige en vlugge werking ».

« Het lijkt overbodig elders een meer gepaste en duidelijker rechtvaardiging te zoeken van de noodzakelijkheid nieuwe organisaties men in het leven te roepen waar van de oprichting wegens de gebeurtenissen van 10 Mei, zoo dringend als onmisbaar geworden was. Het ligt voor de hand dat het niet kon gebeuren in den den schoot van het Ministerie zelf, maar er naast, onder zijn toezicht en zijn leiding ».

Heeft de N. L. V. C. aan de verwachtingen beantwoord, welke men op haar stelde; heeft zij haar opdracht vervuld, welke was met alle middelen de voedingsproductie te verhoogden en de voedingsmiddelen onder alle inwoners rechtmatig te verdeelen?

Om op deze vraag te antwoorden moet men even terugdenken aan de voedselvoorziening van nauwelijks twee jaren geleden, gedurende de eerste twee winters van den oorlog.

Een groot deel van de op de rantsoentabel voorkomende waren bestonden niet. De brood- en op sommige oogenblikken de boter- en vleeschzegels, waren maar gedeeltelijk geldig. De schaarschte was van dien aard dat men in sommige centra optochten van vrouwen zag, die om voedsel schreeuwden, terwijl het zwarte vaandel van den hongersnood opdoemde.

Ten spijte van de weerbarstigheid van een publiek, dat stelling neemt tegen het gezag, en ten spijte van nu eenmaal niet te voorkomen misrekeningen in de organisatieperiode, heeft de N. L. V. C. een kiesche en moeilijke taak op een zeer voldoende wijze volbracht, indien men denkt aan de buitengewone moeilijkheden, die ze te boven moest komen.

In het boek waarvan sprake staan een reeks studiën gepubliceerd over de moeilijke problemen van onze ravitaillering indien het nu gaat om aardappelen en groenten, dan wel om melk en vleesch. De werking van de hoofdgroepering blijkt er uit.

Talrijke bladzijden zijn insgelijks gewijd aan de sectoren « Land- en Tuinbouw », « Voedingsnijverheid » en « Handel en Distributie ».

Wij bepalen ons er toe enkel uit deze overvloedige documentatie enkele cijfers te geven, welke op een treffende manier de belangrijkheid van de poging doen uitschijnen van de twee basisproducten: brood en aardappelen.

Eerst over de uitbreiding der oppervlakten:

Broodgranen:
1940 : 270.000 Ha;
1942 : 342.000 Ha;

Aardappelen:
1940 : 77.000 Ha;
1942 : 120.000 Ha;

Vervolgens over de leveringen:

Broodgranen:
1940 : 205.000 ton;
1941 : 305.000 ton;
1942 : 425.000 ton;

Aardappelen:
(door de Centrale gelevercd):
1940 : 105.000 ton;
1941 : 352.000 ton;
1942 : 606.000 ton

Men stelt zich moeilijk voor wat al werk dit resultaat geveerd heeft van het met de aanwakkering van de productie belast organisme; wat al inspanning het vroeg de productie te mobiliseren en de verdeling er van te ordenen; wat al steeds herhaalde pogingen er moesten gedaan worden om de ravitaillering te normaliseren opdat de zegels niet waardeloos bleven en de goede-

ren op tijd bij den verdeeler toe kwamen.

Van al dat tellingswerk van duizenden producenten be- en verwerkers en tussenpersonen tot ordening van de voedings-economie, blijft er ten andere een prachtige documentatie en een economische organisatie over, welke nog na den oorlog, mits aanpassing, zal aangevend worden.

Dit is trouwens een der punten waarop de corporatieleider, dhr. P. Meeuwissen, den nadruk legt, als hij zegt dat dit de onwrikbare verdienste zal zijn van hen, die én het onmisbaar ravitailleringssysteem op goeden voet gebracht, én de basis van een solide landbouwpolitiek in vredstijd hebben gelegd.

Dit boek geeft een nauwkeurig idee van de verwezenlijkingen van de Corporatie. De lezer zal er met belangstelling van kennis nemen. Feitelijk is het een belangrijk document, dat toelaat de N. L. V. C. aan het werk te zien.

Wij meenen, dat het zijn nut heeft het te leggen naast de redevoering van den heer de Winter uitgesproken bij gelegenheid van de derde verjaring van de N. L. V. C. Uit deze redevoering dient men te ont-

houden, dat 95 % van de voedingswaren, die over de Corporatie gaan, voor onze bevolking zijn bestemd, wat een onbetwistbaar succes en een ernstige garantie is, wat niemand zou durven zeggen van de producten voor den slukhandel bestemd.

Uit het boek door de Corporatie uitgegeven, onthoude men, dat de toestand na 18 Mei 1940 de oprichting van een organisme noodzakelijk maakte en dat dit organisme een wanhoopstoestand te boven kwam. Vreemdelingen zijn het er over eens, dat in ons land de ravitaillering het best georganiseerd is, terwijl toch ons land het minst van alle Europeesche landen voorbereid was om de gevolgen van een strenge opgelegde voedselvoorziening te dragen. Dit is de beste lof, die men de N. L. V. C. kan toezwaaien. Pas na den oorlog, wanneer de passies zullen bedaard en naar juistere doelstrevingen zullen geleid zijn, zal men recht kunnen laten weder- varen aan wie recht toekomt.

De verkoopprijs van het werk is vastgesteld op 150 frank en te bestellen op den Dienst voor Pers en Propaganda bij de N. L. V. C., Nieuwstraat, 151, Brussel (Postrek. 911.91).

Het nieuwe teeltplan

Alhoewel onze lezers niet rechtstreeks betrokken zijn bij het teeltplan, in dien zin dat het hun geen bijzondere verplichtingen oplegt, is het toch goed dat zij in zijn groote lijnen het mechanisme kennen dat werd opgebouwd om onze bevoorrading te verzekeren door het rationeel organiseren van onzen landbouw.

Een nieuw « teeltplan », het derde sedert het begin van den oorlog, is thans in het « Belgisch Staatsblad » verschenen. Daar de bevoorrading onzer handelaars, het spreekt vanzelf, van de toepassing en het gelukken van dit nieuwe teeltplan afhangt, is het voor hen van belang te weten waarin het systeem bestaat, dat sedert twee jaar werd aangenomen voor het organiseren van onzen landbouw.

Op 15 September 1941 verscheen het besluit, waarbij het eerste teeltplan werd uitgevaardigd. Dit was noodzakelijk geworden doordat we verplicht waren niet alleen onzen oogst te mobiliseren, maar heel het raderwerk van onzen eigen bodem voldoende te doen opbrengen om ons volk een minimum aan levensmiddelen van allereerste noodwendigheden te verzekeren. Om daartoe echter te geraken was het natuurlijk van belang de lasten, die aan de landbouwers zouden worden opgelegd, zoo rechtvaardig mogelijk te verdeelen.

In de allereerste plaats had men getracht dit doel te bereiken door het uitbreiden van de culturen, die rechtstreeks onze bevoorrading aanbelangden en wel doordat in dien zin een grootscheepse propaganda werd ingezet bij de producenten. Spijtig genoeg heeft deze oproep niet het gewenschte gevolg opgeleverd.

Een teeltplan

Er moest dan ook naar een ander middel uitgezien worden om de onontbeerlijke medewerking van alle landbouwers te bekomen. Vermits zij uit vrijen wil daar niet toe te brengen waren, bleek het noodzakelijk dat meer afdoende maatregelen getroffen werden. Men zou nl. de exploitanten wettelijk en op straf van zware boete verplichten hun deel bij te dragen om in 's lands bevoorrading te helpen voorzien.

Aldus kwam de formule van het teeltplan tot stand, waardoor de exploitanten een uitbating met een totale oppervlakte van ten minste 50 aren zonder uitzondering verplicht werden — met inachtneming van den eigen aard en de bijzondere structuur van elk bedrijf — een bepaald gedeelte van hun gronden te besteden aan de meest noodzakelijke voedingssteelen.

Een van de groote verdiensten van het teeltplan ligt voorzeker hierin dat het door toepassing van dit systeem, mogelijk wordt de voortgebrachte productie op doelmatige wijze te mobiliseren. Ter uitvoering van het besluit waarbij het teeltplan wordt opgelegd, zijn de landbouwers verplicht reeds maanden vóór den oogst de oppervlakten bekend te maken welke zij aan opgelegde teelten zullen besteden om te kunnen voldoen aan de hun opgelegde verplichtingen.

Op het oogenblik van den oogst valt het hun dan ook niet moeilijk een leveringsprogramma op te stellen, waarbij zij, rekening houdend met den stand van den oogst, van hun recht op compensatie kunnen gebruik maken.

Twee jaar opgedane ondervinding

Waar we bij het eerste teeltplan, in 1941, voor een gansch nieuw werksysteem stonden, konden thans de gedurende twee jaren opgedane ondervinding in het nieuw besluit gecrystalliseerd worden.

Er dient eerst en vooral aangestipt te worden dat het dit jaar de gemeente is, die krachtens het teeltplanbesluit verantwoordelijk gesteld wordt voor een globaal aantal productie-eenheden, dat bekomen wordt door de bebouwde oppervlakte te vermenigvuldigen met den voor elke gemeente afzonderlijk vastgestelden productienorm.

In 1942-43 moesten, ingevolge het besluit betreffende de oogstmobilisatie, de totale aan de landbouwers der gemeente opgelegde productieverplichtingen volgens een vaste formule over de verschillende exploitaties verdeeld worden.

Dit jaar echter dient er in elke gemeente een commissie te worden samengesteld, die als opdracht heeft een verdeelingsformule uit te werken die rekening houdt met de werkelijke voortbrengstmogelijkheden van elk bedrijf, zonder daarbij uit het oog te verliezen, dat de aan de gemeente opgelegde lasten volledig moeten gedekt blijven.

Bijzondere aandacht verdient ook de bepaling van het pas verschenen besluit, waarbij opnieuw een zeker percentage van de oppervlakte wel- en hooiland, deel uitmakend van het bedrijf, gevoegd wordt bij de basisoppervlakte waarop de productieverplichtingen berekend worden. Deze als bouwland te beschouwen oppervlakte bedraagt 20 t.h. van het bij de telling van 15 Mei 1942 aangegeven wel- en hooiland, voor zooverre dit weiland vóór 15 Mei 1943 niet gescheurd werd. Door het inschakelen van deze bepaling wordt er eens te meer naar gestreefd de overvloedige oppervlakte weiland in te krimpen en op meer rechtstreeksche wijze ter beschikking te stellen van 's lands ravitaillering.

Eindelijk dient nog vermeld te worden dat het nieuwe teeltplan rekening houdt met het besluit van 30 Juni 42, dat de verplichte koolzaadverbouwing aan sommige bedrijven oplegde.

Enkele getallen nemen volstaan om te bewijzen dat de bereikte uitslagen zeer gunstig mogen geacht worden met het oog op onze bevoorrading. Wij laten hier de statistieken volgen over de met

enkele hoofdzakelijke graangewassen bezaalde oppervlakten:

Broodgraan
1941 : 313.514 hectaar.
1942 : 343.976 »
1943 : 374.112 »
Gerst en spelt
1941 : 30.117 hectaar.
1942 : 51.035 »
1943 : 76.907 »

Waardevolle gegevens voor de na-oorlogse landbouwpolitiek

Het mag onderlijnd worden dat, door het invoeren van het teeltplansysteem in ons land, een formule van geleide landbouw-economie werd in het leven geroepen, die noch in het binnenland, noch in het buitenland, haar voorgaande heeft gekend. Deze formule is in hoofdzaak afgestemd op den speciaal toestand waarin onze voedselvoorziening zich, ingevolge de oorlogsomstandigheden, bevindt. Wij mogen er integendeel fier op zijn dat, grootendeels dank zij het teeltplan, haast onoverkomelijke moeilijkheden werden overwonnen. Het lijkt echter geen twijfel dat ook onze na-oorlogse landbouwpolitiek nuttig gebruik zal kunnen maken van de talrijke waardevolle gegevens welke door toepassing van het teeltplan konden verzameld worden.

Van dit standpunt uit gezien, bracht het teeltplansysteem dan ook niet enkel een noodoplossing aan het nijpende voedingsprobleem in oorlogstijd, maar heeft het eveneens een hechten grondslag gelegd waarop het gebouw onzer na-oorlogse landbouwpolitiek met goed gevolg zal kunnen opgetrokken worden.

Visschers zonder zee!

Door haar indijking heeft de Zuiderzee haar karakter van jachtgrond voor allerlei vischsoorten verloren en is ze een binnenmeer geworden dat Yselmeer genoemd wordt.

Het indijken van de Zuiderzee had tot doel, land te winnen maar daardoor werden de mogelijkheden beperkt voor de visschers hun broodwinning te verzekeren en het vraagstuk van hun omscholing stelt zich dan ook op zeer dringende wijze. Zekere hr. Frima houdt zich sinds jaren met dit probleem bezig. In een onlangs gehouden voordracht deed hij uitschijnen dat het lot van deze visschers ver van benijdenswaardig is. Van hooger hand worden zij niet gesteund want de Staat zou hen er willen toe verplichten het visscherbedrijf te verlaten om zich bezig te houden met landbouw.

Volgens de Nederlandsche wetgeving zijn zeeën en rivieren eigendom van den Staat die het recht tot visschen verleent. Van zodra de Zuiderzee ingedijkt was liet de Staat ook zijn rechten hier gelden. De rechtsgeldigheid hiervan werd reeds in de XVIIe eeuw betwist door den rechtsgeleerde Hugo Grotius die beweerde dat de Zuiderzee afhing van de Noordzee.

Anderzijds doet men in het tegenkamp gelden dat de Zuiderzee ontstaan is niet door inzijselend water maar door een inzakkend van den grond zoodat de voorvaders van de huidige visschers, in vroegere eeuwen, landbouwers waren en dat de tegenwoordige visschers maar tot het beroep van hun voorvaders dienen terug te komen.

Van zodra de Zuiderzee afgesloten werd, moest er een bijzondere vergunning verkregen worden om het vischrecht verder te kunnen uitoefenen. De jeugd werd van het bedrijf weggetrokken en ging naar de fabrieken.

Toen stelde men vast dat, gedurende den dag, de jonge mannen werkzaam waren op de fabriek maar 's avonds ter vischvangst uitvaard. In den beginne werden de vergunningen gemakkelijk toegestaan maar later werd door de openbare machten krachtadig ingegrepen.

Thans zouden er plannen bestaan om de Zuiderzee-visschers, die geen bestaan meer kunnen vinden aan de oevers van het Yselmeer naar de Noordzeekust te verplaatsen.

DE VISCHHANDEL

Uitgave van den Dienst voor Pers en Propaganda van de N.L.V.C. - Verantwoordelijk directeur: Ivan Denis, Hopstraat, 47, Brussel. - Drukker: N. V. Imif, Directeur: M. Jandini, Hopstraat, 47, Brussel. Vergunning N° P. 1628.